

Załącznik do Zarządzenia nr 142/2016
Wójta Gminy Ornontowice
z dnia 5 lutego 2016 roku

- projekt -

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY ORNONTOWICE
NA LATA 2016-2025**

LUTY 2016

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE.....	4
1. WSTĘP.....	5
2. UWARUNKOWANIA PRAWNO – SYSTEMOWE.....	6
3. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE.....	8
3.1. EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU.....	8
3.2. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014-2020.....	8
3.3. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ.....	9
3.4. PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020 (PO WER)	9
3.5. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020	10
4. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE	10
4.1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2007-2020.....	10
4.2. STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2006-2020.....	11
4.3. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE MIKOŁOWSKIM NA LATA 2013-2023	12
4.4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ORNONTOWICE	13
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	15
1. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	16
1.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
1.1.1. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA	17
1.2. GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ – REALIZACJA ŚWIADCZEŃ.....	20
1.3. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC	26
1.4. RYNEK PRACY	29
1.5. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	31
1.5.1. PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW	31
1.5.2. OCHRONA ZDROWIA.....	32
1.5.3. KULTURA, SPORT I TURYSTYKA	35
1.5.4. INFRASTRUKTURA	36
1.5.5. EDUKACJA	37
1.5.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	39
1.5.7. KOŃCOWE WNIOSKI Z ANALIZY BADAŃ ANKIETOWYCH.....	39

2. ANALIZA SWOT SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ORNONTOWICE	41
3. ZASOBY UMOŻLIWIĄJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	44
3.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE.....	44
3.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	47
4. WNIOSKI KOŃCOWE DIAGNOZY.....	48
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	50
1. MISJA	51
2. CELE STRATEGICZNE	52
2.1. CEL STRATEGICZNY 1.: PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM.	52
2.1.1. CELE OPERACYJNE.....	52
2.1.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ	52
2.1.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 1	54
2.2. CEL STRATEGICZNY 2.: WSPIERANIE RODZIN ORAZ WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY	55
2.2.1. CELE OPERACYJNE.....	55
2.2.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ	55
2.2.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 2	56
2.3. CEL STRATEGICZNY 3.: UTRZYMANIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚRODOWISKU ZAMIESZKANIA ORAZ UMOŻLIWIENIE IM UDZIAŁU W ŻYCIU SPOŁECZNYM.	57
2.3.1. CELE OPERACYJNE.....	57
2.3.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ	57
2.3.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 3	58
2.4. CEL STRATEGICZNY 4.: ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM RÓWNEGO DOSTĘPU DO SŁUŻBY ZDROWIA ORAZ WSPIERANIE RODZIN I OSÓB DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.	59
2.4.1. CELE OPERACYJNE.....	59
2.4.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ	59
2.4.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 4	60
2.5. CEL STRATEGICZNY 5.: PODNIESIENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.	61
2.5.1. CELE OPERACYJNE.....	61
2.5.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ	61
2.5.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 5	62
2.6. CEL STRATEGICZNY 6.: ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO.	63
2.6.1. CELE OPERACYJNE.....	63

2.6.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	63
2.6.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 6	64
3. PROGNOZA ZMIAN.....	65
4. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	66
4.1 MONITORING I EWALUACJA	66
4.2 CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW.....	67
IV. UWAGI.....	68

I. WPROWADZENIE

Wprowadzenie zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1. WSTĘP

Niniejszy dokument powstał w związku z art. 17 ust 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym do zadań własnych gminy należy obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Celem strategii jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje główne kierunki działań dla obszaru szeroko rozumianej pomocy społecznej w Gminie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych oznacza długofalowy plan działania, określa główne cele i kierunki rozwoju w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz wyrównywania szans najsłabszych grup.

Przyjęcie zaktualizowanej Strategii stanowi kontynuację długoterminowego planowania polityki społecznej. Strategia jest bowiem podstawą do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych, mających na uwadze realizację celów zawartych w Strategii. Zespół ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 - 2025 w procesie programowania i opracowania oparł się na obszarach i celach strategicznych zawartych w Strategii na lata 2006 – 2015, które zostały wypracowane podczas warsztatów z udziałem przedstawicieli wiodących środowisk, instytucji i organizacji: przedstawicieli samorządu, szkół, instytucji opieki zdrowotnej. Na podstawie diagnozy zespół opracował wstępny projekt Strategii, który został skierowany do konsultacji do instytucji terenu gminy. Projekt Strategii został również skierowany do konsultacji społecznych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ostatnim elementem konsultacji społecznej była praca nad tym dokumentem na poziomie komisji Rady Gminy.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy, co pozwoliło na wypracowanie kierunków działań strategicznych odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej i wskazanie skutecznych kierunków działań dla ich rozwiązania, a także ustalenia układu współpracy instytucjonalnej dla poszczególnych problemów społecznych. Zgodnie z zasadą partnerstwa Strategia powstała przy współudziale partnerów społecznych, do których zwrócono się z prośbą o zgłoszenie własnych wniosków i propozycji.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej została opracowana część operacyjna Strategii na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze polityki społecznej w Gminie Ornontowice. Rola Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach jest znacząca w polityce społecznej Gminy i należy dążyć do wzmocnienia i rozwoju różnego rodzaju usług świadczonych przez Ośrodek dla różnego rodzaju grup klientów (poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej) oraz w następstwie tego do wzmocnienia postaw aktywnych klientów oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązaniu problemów, a nie nastawionych tylko na uzyskanie wsparcia materialnego. Dokument jest syntezą wypracowanych kierunków działania. W procesie monitoringu należy aktualizować i dostosowywać do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia społeczno – gospodarczego kierunki i działania w ramach Strategii.

2. UWARUNKOWANIA PRAWNO – SYSTEMOWE

W ostatnich latach obserwuje się wzrastające zainteresowanie problematyką pomocy społecznej. Wpływ na to mają przeobrażenia społeczne wynikające z procesu transformacji gospodarczej w Polsce. W następstwie tego procesu dochodzi do znacznego rozwarstwienia społeczeństwa pod względem poziomu życia, nierówności w dostępie do edukacji, kultury i ochrony zdrowia, wykluczenia jednostek i grup społecznych. Powstaje nowy termin problemy społeczne – rozumiany jako wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności w życiu osób rodzin i grup oraz współdziałaniu członków społeczności. Najistotniejszymi, a zarazem najczęściej występującymi problemami społecznymi wieku XXI bez względu na pochodzenie, miejsce zamieszkania czy też wiek są: bezrobocie, skrajna bieda, przemoc i agresja zarówno rówieśnicza (szkoły) jak i domowa, alkoholizm i używanie środków psychoaktywnych, oraz dysfunkcyjność rodzin. Problemy społeczne są zatem zjawiskiem o dużym zasięgu, niekorzystnym dla społeczności, w której występuje, odbieranym jako niebezpieczne czy też zagrażające. W związku z powyższym przed samorządami i państwem stoi konieczność strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, podstawą których powinno być polepszenie warunków życia, prawo do zatrudnienia i kształcenia, stworzenie systemu zabezpieczenia społecznego. Strategia to dokument na którego konstrukcję poza ustawą o pomocy społecznej mają wpływ także inne akty prawne:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014 poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1286 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. 2012 poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 332 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Opracowując lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

W związku z zakończeniem okresu obowiązywania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ornontowice na lata 2006-2015 podjęto działania związane z opracowaniem kolejnego dokumentu opartego na zaktualizowanych potrzebach mieszkańców Ornontowic.

W celu kompleksowego i prawidłowego przygotowania Strategii został powołany przez Wójta Gminy Ornontowice Zarządzeniem Nr 32/2015 z dnia 17 kwietnia 2015r. Zespół do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025 w składzie :

- 1) Irena Jabłonka – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach
- 2) Joanna Bieniek – zastępca Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach – koordynator Zespołu
- 3) Gabriela Nieużyła – specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach
- 4) Bożena Zelek – specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach
- 5) Agnieszka Lobato Cortesao – starszy pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach
- 6) Wojciech Kubicki – przewodniczący Komisji Oświaty, Kultury, Sportu, Zdrowia i Opieki Społecznej i Bezpieczeństwa
- 7) Paulina Polus – Drewniak – psycholog Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Ornontowicach
- 8) Sabina Mendel – Kierownik Świetlicy Profilaktyczno – Wychowawczej i Terapeutycznej w Ornontowicach
- 9) Maria Zawierta - Tomala - pedagog Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Ornontowicach
- 10) Barbara Szczuka – Z- ca Dyrektora ds. Lecznictwa Gminnego Ośrodka Zdrowia w Ornontowicach
- 11) Teresa Gendarz – sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ornontowicach
- 12) Aleksandra Malczyk - Dyrektor ARTerii Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach
- 13) Dariusz Spyra – v-ce prezes Forum Aktywności Społecznej Ornontowic
- 14) Marcin Wajszczyk – Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Ornontowicach
- 15) Kamil Pierchała – pracownik Gminnego Ośrodka Sportu, Promocji i Rekreacji w Ornontowicach

3. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie Unii Europejskiej, kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

3.1. EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: 1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; 2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; 3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

3.2. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe 7 lat, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe odpowiadając na pytanie, w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości.

W okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

3.3. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

3.4. PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

3.5. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

4. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

4.1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cel nadrzędny („Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”) oraz wyznaczono 3 priorytetowe obszary działań:

1. Rozwój nowoczesnej gospodarki,
2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu,
3. Rozwój zasobów ludzkich.

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w ramach priorytetowego obszaru działań
3. – Rozwój zasobów ludzkich.

Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy.

- 3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu.
- 3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia.
- 3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych.
- 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży.

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego.

- 3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych.
- 3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego.

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą.

- 3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych.
- 3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia.

3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa.

3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej.

3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności.

3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

4.2. STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji.
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej.
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej.
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych.
  - Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych.
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej.
- Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej.
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej.
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych.
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych.
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego

4.3. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE MIKOŁOWSKIM NA LATA 2013-2023

Dokument nakreśla wspólne, dla wszystkich gmin powiatu, kierunki działań w obszarze polityki społecznej warunkując osiągnięcie celu generalnego od koncentracji działań w dziedzinach zwanych celami strategicznymi.

CEL STRATEGICZNY 1 Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom i młodzieży w formie rodzicielstwa zastępczego.

Cele operacyjne:

1. Rozwój rodzicielstwa zastępczego;
2. Wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji;
3. Udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży przebywającym w rodzinach zastępczych;
4. Zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych (stosownie do potrzeb i limitu), w tym specjalistycznych i pogotowia rodzinnego;
5. Udzielanie pomocy finansowej.

CEL STRATEGICZNY 2 Rozwój systemu opieki nad dzieckiem i rodziną

Cele operacyjne:

1. Tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka;
2. Usamodzielnianie wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki;
3. Tworzenie instytucjonalnych form pomocy dziecku i młodzieży

CEL STRATEGICZNY 3 Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością warunków pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym

Cele operacyjne:

1. tworzenie warunków aktywności społecznej osób z niepełnosprawnością i ich rodzin jako podstawy integracji społecznej;
2. rozwijanie form rehabilitacji zawodowej;
3. usprawnienie systemu informacji z zakresu niepełnosprawności oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do informacji;
4. przeciwdziałanie dyskryminacji i realizacja praw osób z niepełnosprawnością;
5. tworzenie warunków do poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością na terenie powiatu.

CEL STRATEGICZNY 4 Stworzenie programu na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Cele operacyjne:

1. stworzenie lokalnego systemu ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. pomoc terapeutyczna dla rodzin i małżeństw;
3. grupa wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie;
4. ochrona osób doznających przemocy poprzez edukację instytucji, organizacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
5. rozwój Ośrodka Interwencji Kryzysowej przekształcenie w specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy lub utworzenie takiego ośrodka;
6. promowanie postaw społecznych wolnych od przemocy.

CEL STRATEGICZNY 5 Rozwój profilaktyki na rzecz dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie.

Cele operacyjne:

1. pomoc specjalistyczna w zakresie terapii rodzinnej/małżeńskiej;
2. pomoc specjalistyczna w zakresie wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą;
3. pomoc specjalistyczna dla dzieci i młodzieży.

CEL STRATEGICZNY 6 Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Cele operacyjne:

1. indywidualna pomoc psychologiczna dla osób stosujących przemoc w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego;
2. prowadzenie grupy terapeutycznej dla osób objętych oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi

4.4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ORNONTOWICE

W 2007 roku Rada Gminy Ornontowice przyjęła Strategię Rozwoju Gminy Ornontowice. Zawarto w niej misję rozwoju gminy, którą jest podniesienie poziomu życia mieszkańców i zwiększenie atrakcyjności gminy w stosunku do otoczenia.

Gmina Ornontowice, aby stać się w przyszłości miejscowością bardziej atrakcyjną, o indywidualnym charakterze powinna aspirować do miana:

- miejscowości o rozwiniętym systemie kształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym,
- miejscowości ludzi zdrowych, realizującej zasady zrównoważonego rozwoju, radzącej sobie z zanieczyszczeniem środowiska i rekultywacją terenów przemysłowych,
- miejsca dynamicznego rozwoju sektora usług,
- miejsca rekreacji i wypoczynku,
- miejscowości, z którą młodzi ludzie wiążą życie nie z konieczności i braku możliwości wyjazdu, ale ze świadomego wyboru.

Głównym celem strategicznym, w nawiązaniu do globalnej wizji gminy jest kształtowanie Ornontowic jako miejscowości gwarantującej mieszkańcom coraz lepsze warunki życia, posiadającej indywidualny charakter rolniczo-przemysłowy, chroniącej wartości przyrodniczo-kulturowe, otwartej na inwestorów.

Konkretyzacją celów strategicznych są cele operacyjne, na które składają się:

- rozwój szkolnictwa,
- wykształcenie centrum gminnego,
- ochrona terenów i obiektów posiadających walory kulturowe i przyrodnicze,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- stworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju miejscowej przedsiębiorczości,
- efektywny i trwały rozwój funkcji rolniczych,
- rozwój mieszkalnictwa,
- rozwój infrastruktury w zakresie usług kultury, sportu i rekreacji,
- zabezpieczenie potrzeb w zakresie miejsc pracy,
- modernizacja istniejących i budowa nowych ciągów układu komunikacyjnego,
- usprawnienie połączeń komunikacyjnych, lokalnych i tranzytowych,
- rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarowania odpadami komunalnymi.

Wśród strategicznych programów inwestycyjnych na pierwszy plan wysuwa się strategia mieszkalnictwa gminy Ornontowice, gdyż to właśnie problemy lokalowe mają największe znaczenie dla wzrostu poziomu życia mieszkańców. Program zakłada utrzymanie zasobów mieszkaniowych gminy w dobrym stanie technicznym poprzez regularne prace remontowo-modernizacyjne, a także zachęcanie dotychczasowych lokatorów do nabywania gminnych mieszkań na własność.

Obecnie trwają prace nad aktualizacją przedmiotowego dokumentu.

W związku z faktem programowania nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 od dłuższego czasu trwają prace dotyczące budowania dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu unijnym-krajowym-regionalnym. Na tym tle daleko zaawansowane są prace nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2020" (zakończone konsultacje społeczne), co więcej – 5 kwietnia 2015r. przyjęto międzyregionalną "Strategię dla Rozwoju Polski Południowej dla województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020". Te dwa dokumenty wytyczają główne kierunki rozwoju dla regionu.

Każdy rozwój jest splotem działań przenikających się nawzajem na płaszczyźnie społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej. Na kanwie powyższego uruchomiono prace nad budową Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice z perspektywą do 2020 roku. Przedsięwzięcie to zostało zainaugurowane spotkaniem warsztatowym w gronie Radnych Gminy Ornontowice w dniu 5 czerwca 2013 roku. Proces programowania i budowania Strategii Rozwoju Gminy jest szeroko uspołecznionym działaniem, przewidującym cykl kilkunastu spotkań informacyjno-warsztatowych dedykowanych poszczególnym grupom reprezentującym różne sektory życia Gminy. Owocem tych spotkań będzie skonstruowanie zintegrowanej wizji rozwoju Gminy Ornontowice oraz strategii jej realizacji.

Proces budowania nowej Strategii obejmuje kilka etapów:

- I. Kompletowanie zespołu, ocena zasobów;
- II. Diagnoza, warsztaty;
- III. Ostateczna zintegrowana analiza SWOT, interpretacja wyników;
- IV. Wyznaczenie celów, priorytetów i działań;
- V. Procedura OOS, redakcja dokumentu;
- VI. Konsultacje społeczne;
- VII. Uchwalenie Strategii.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet .

1. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach, Urzędu Gminy w Ornontowicach uzyskane w toku bieżącej jej działalności oraz dane uzyskane ze strony Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy z siedzibą w Łaziskach Górnych., Komisariatu Policji w Orzeszu oraz instytucji i organizacji współpracujących z GOPS w Ornontowicach.

Zespół do. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025 przygotował analityczne materiały źródłowe niezbędne do diagnozy sytuacji społecznej Gminy Ornontowice. Analizie poddano także ankiety przygotowane dla mieszkańców Gminy, w których mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się nt. władz gminnych, oraz funkcjonowania w gminie ochron zdrowia, kultury, infrastruktury, edukacji, bezpieczeństwa. Mieszkańcy mieli możliwość także w pytaniach otwartych wypowiedzieć się w temacie mocnych i słabych stron gminy oraz wskazać szanse i zagrożenia dla gminy.

1.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Ornontowice położona jest na obszarze województwa śląskiego i wchodzi w skład powiatu mikołowskiego. Od północy Ornontowice graniczą z gminą Gierałtowiec i miastem Knurów, od południa z miastem Orzesze, od wschodu z Mikołowem, a od zachodu z gminą Czerwionka-Leszczyny. Istotne znaczenie dla gminy ma jej położenie w pobliżu głównych ośrodków miejskich, takich jak Katowice, Gliwice, Zabrze.

Miejscowość rozbudowała się głównie wzdłuż potoku płynącego z orzeskich wzgórz na północ ku Kłodnicy. Powierzchnia gminy zajmuje obszar 15,10 km kw., na którym zameldowanych na dzień 31.12.2015r. było 5.925 mieszkańców. Ludność miejscowa utrzymuje się głównie z pracy w okolicznych kopalniach i innych zakładach przemysłowych, a także prowadzi zakrojoną na szeroką skalę różnorodną działalność gospodarczą w zakresie wytwórstwa, handlu i usług.

Gmina Ornontowice swoją infrastrukturą nie odbiega od innych gmin Górnego Śląska a na jej terenie znajduje się Kopalnia Węgla Kamiennego „Budryk” wchodząca w skład Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. i zaliczana do jednej z najnowocześniejszych w Europie. Kopalnia jest źródłem zatrudnienia ok. 20 proc. dorosłych mieszkańców gminy. W obecnej chwili Ornontowice są zatem w przeważającej części gminą usługowo-przemysłową.

Na terenie gminy funkcjonuje jeden ośrodek zdrowia, a uzupełnieniem publicznej służby zdrowia są również prywatne gabinety lekarskie o różnej specjalności. Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Orzeszu i strażacy Ochotniczej Straży Pożarnej w Ornontowicach.

W gminie istnieje publiczne przedszkole i szkoła podstawowa funkcjonujące jako Zespół Szkolno - Przedszkolny, Gimnazjum oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych. Najmłodszy mieszkańcy mogą korzystać również z opieki przedszkolnej świadczonej przez niepubliczne przedszkole katolickie prowadzone przez siostry służebniczki. Potrzeby kulturalne mieszkańców gminy zaspokaja Arteria Centrum Kultury i Promocji oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Są to placówki ogólnodostępne. Na terenie Ornontowic działa Kościół Katolicki oraz kilka organizacji pełniących funkcje edukacyjne, poradnicze, kulturowe.

W gminie rozbudowana została znacznie baza sportowa. Na terenie Gminy znajdują 4 place zabaw oraz 2 orliki, boisko sportowe przy GKS Gwarek oraz boisko położone za ośrodkiem zdrowia. Przez Ornontowice przebiegają również liczne ścieżki rowerowe. W ostatnim okresie dzięki wsparciu ze środków unijnych znacznej rozbudowie uległ Park Gminny który wzbogacony został o liczne ścieżki, amfiteatr czy plac zabaw. W 2015 zakończono także realizację projektu Świątynia Dumania – Park Archaniola w Ornontowicach.

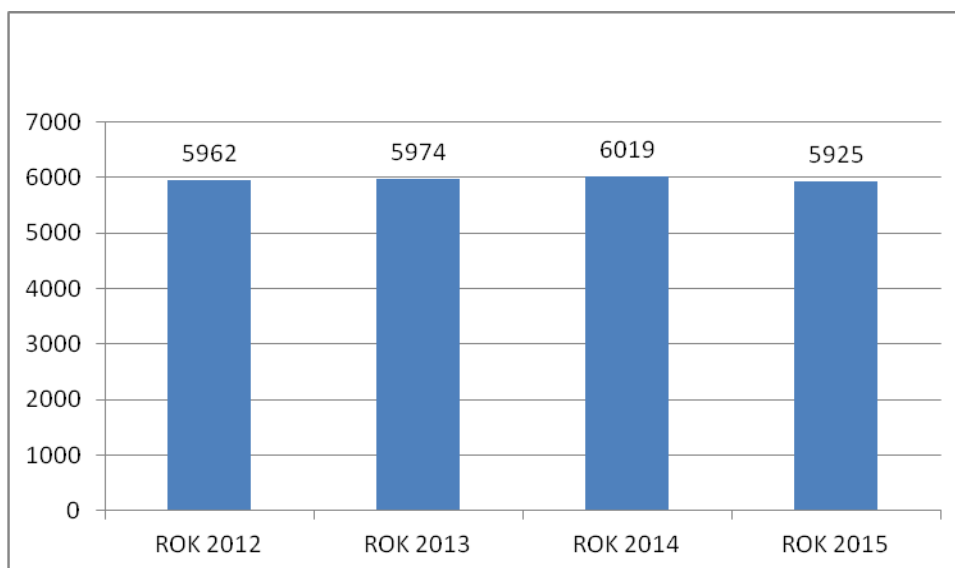
1.1.1.CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA

Analiza demograficzna została sporządzona w oparciu o aktualne dane pozostające w dyspozycji Urzędu Gminy Ornontowice.

W celu zobrazowania sytuacji demograficznej porównano liczbę mieszkańców z dnia 31 grudnia na przełomie lat 2012-2015. Dokonano także analizy urodzeń i zgonów na przełomie lat 2012 -2015.

Liczba mieszkańców Ornontowic na dzień 31 grudnia w latach 2012-2015.

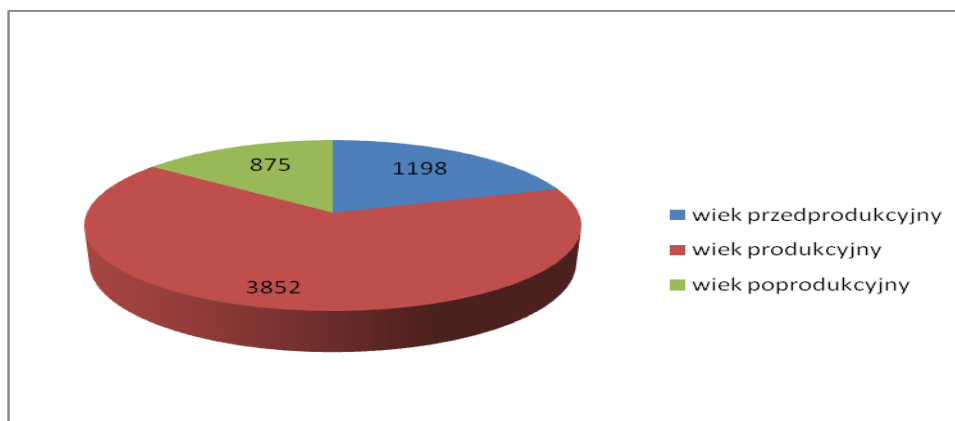
Dane Urzędu Gminy Ornontowice

Liczba mieszkańców Ornontowic do roku 2014 stale wzrastała. Spadek w stosunku do roku 2015 spowodowany jest utratą w 2014r. zameldowań stałych osób zamieszkujących na terenie gminy. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż część jego beneficjentów utraciła zameldowanie na terenie gminy.

Struktura wieku ludności gminy Ornontowice (stan na 31.12.2015 r. – 5925 mieszkańców)

Dane Urzędu Gminy Ornontowice

Niniejsze zestawienie zawiera:

Wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat;

Wiek produkcyjny: mężczyźni 18-65 lat, kobiety 18-60 lat

Wiek poprodukcyjny: mężczyźni powyżej 65, kobiety powyżej 60.

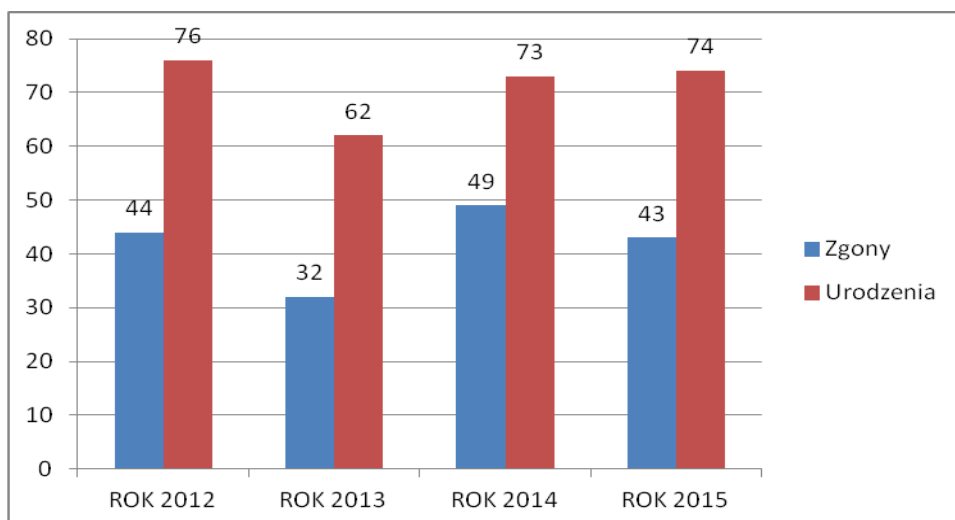
Ornontowice zamieszkuje w zdecydowanej przewadze ludność w wieku produkcyjnym stanowiąc 65 % ogółu mieszkańców. Ludność, która zakończyła już aktywność zawodową stanowi 14,8 % obywateli, natomiast na wejście w wiek produkcyjny oczekuje 20,2 % młodych mieszkańców. Te dane zdają się wskazywać na konieczność zabezpieczenia szerokiego dostępu do zatrudnienia, tak aby nie postępowo ubożenie mieszkańców. Należy zwrócić również uwagę na starzenie się lokalnej społeczności co wynika z malejącej dzietności rodzin oraz wydłużania się przeciętnego okresu życia.

Zakłada się również, że na kształtowanie się procesów demograficznych istotny wpływ poza starzeniem się społeczeństwa będzie miała migracja, w szczególności związana z zatrudnieniem.

Pozytywnym aspektem sytuacji demograficznej w gminie jest stosunek liczby zgonów do urodzeń w poprzednich latach, który kształtuje się następująco:

Liczba zgonów i urodzeń w Ornontowicach.

Dane Urzędu Gminy Ornontowice

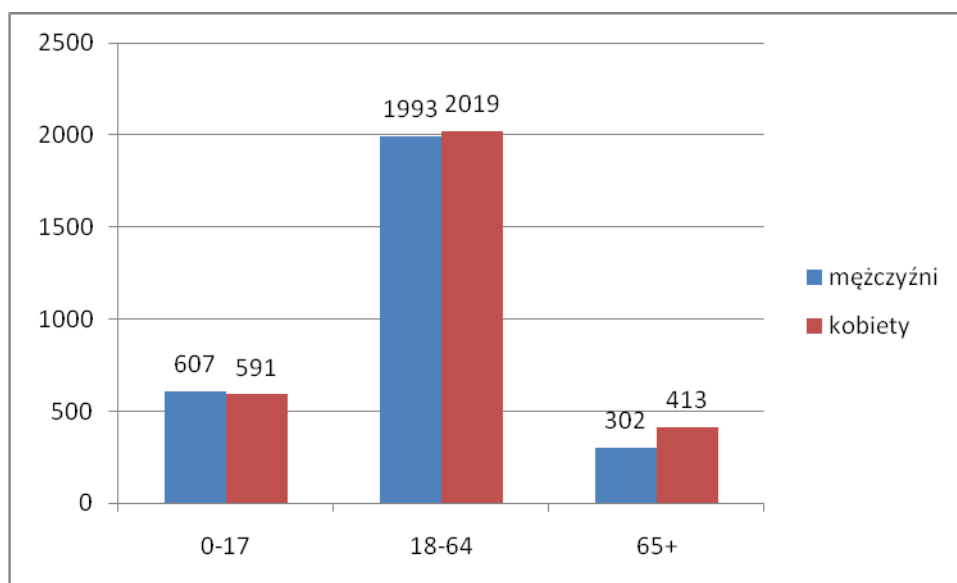
Struktura ludności gminy Ornontowice według płci w latach 2012-2015

Dane Urzędu Gminy Ornontowice

	ROK 2012	ROK 2013	ROK 2014	ROK 2015
Ogółem	5962	5974	6019	5925
Kobiety	3014	3031	3061	3023
Mężczyźni	2948	2943	2958	2902
Wskaźnik kobiet przypadających na 100 mężczyzn	102	103	103,5	104

Powyższa struktura wskazuje, że różnica pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn jest nieznaczna jednak z każdym rokiem minimalnie zwiększa się ta różnica z tendencją wzrostową w stosunku do kobiet.

Struktura wieku ludności gminy Ornontowice według płci w podziale na wskazane grupy wiekowe (stan na 31.12.2015). Dane Urzędu Gminy Ornontowice

Podział ludności według płci przebiega z przewagą mężczyzn w przedziale wiekowym 0-17 lat. Przewaga mężczyzn w przedziale od 0-17 lat dotyczy 16 osób, w przedziale wiekowym od 18 - 64 lat, różnica na korzyść kobiet dotyczy 26 osób, natomiast jest znaczna w przedziale powyżej 65 lat, kiedy to liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn o 111 osób.

1.2. GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ – REALIZACJA ŚWIADCZEŃ

Zadania wynikające z realizacji ustawy o pomocy społecznej

Według ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ustawa o pomocy społecznej obliuguje przede wszystkim do prowadzenia z osobami wymagającymi pomocy pracy socjalnej.

Do obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń np. usług opiekuńczych;
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wybrane dane statystyczne dotyczące przyznawania świadczeń wynikających z realizacji ustawy o pomocy społecznej:

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ			
Świadczenia z pomocy społecznej – ogółem (liczba rodzin)	91	83	94
Świadczenia z pomocy społecznej – pomoc finansowa (liczba rodzin)	55	49	39
Zasiłki stałe (liczba osób)	7	6	7
Wydatki na zasiłki stałe	30.611	33.048	35.693
Zasiłki celowe i pomoc w naturze (liczba rodzin)	38	55	39
Wydatki na zasiłki celowe i pomoc w naturze	18.151	15.479	15.356
Zasiłki okresowe (liczba rodzin)	9	10	7
Wydatki na zasiłki okresowe	6.943	8.289	8.477
Usługi opiekuńcze (liczba osób)	3	2	6
Wydatki na usługi opiekuńcze	13.512	13.416	7.344
Udzielenie schronienia (liczba osób)	-	-	1
Wydatki na udzielenie schronienia	-	-	3.781
Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (liczba osób)	86	112	77
Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	49.700	42.895	31.484
Kontrakty socjalne	13	10	11
Wspieranie rodziny i piecza zastępcza - współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej (liczba dzieci)	-	-	2
Wydatki na współfinansowanie pieczy zastępczej	-	-	2.776
Pomoc asystenta rodziny (liczba rodzin)	-	-	4

Z powyższej tabeli wynika, iż liczba rodzin na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie (nieznacznie liczba rodzin zmniejszyła się w 2013 roku).

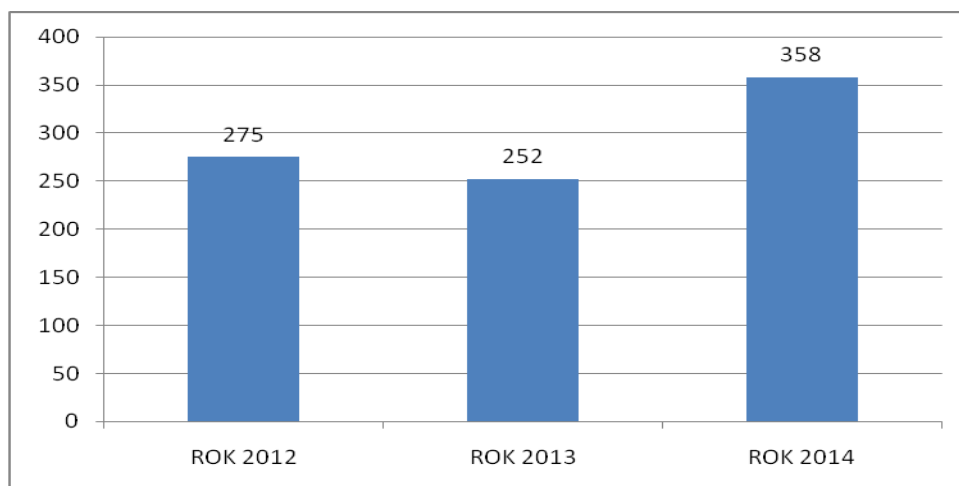
Znacznemu zmniejszeniu w 2014 roku uległa liczba rodzin, którym przyznano pomoc finansową. Ten spadek pokazuje, że wzrasta liczba rodzin objętych pracą socjalną.

W 2014r. wzrosła liczba osób, których objęto pomocą w formie usług opiekuńczych, chociaż wydatki na ten cel zmalowały niemal o połowę w stosunku do roku 2012. Zmniejszeniu uległa liczba osób objętych Rządowym programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

W roku 2015 odnotowano wzrost osób zainteresowanych pomocą jak i poradnictwem związanym z opieką nad osobami starszymi/świadczeniami jak i usługami opiekuńczymi.

Liczba osób objętych pomocą społeczną na przestrzeni lat 2012-2014

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach.

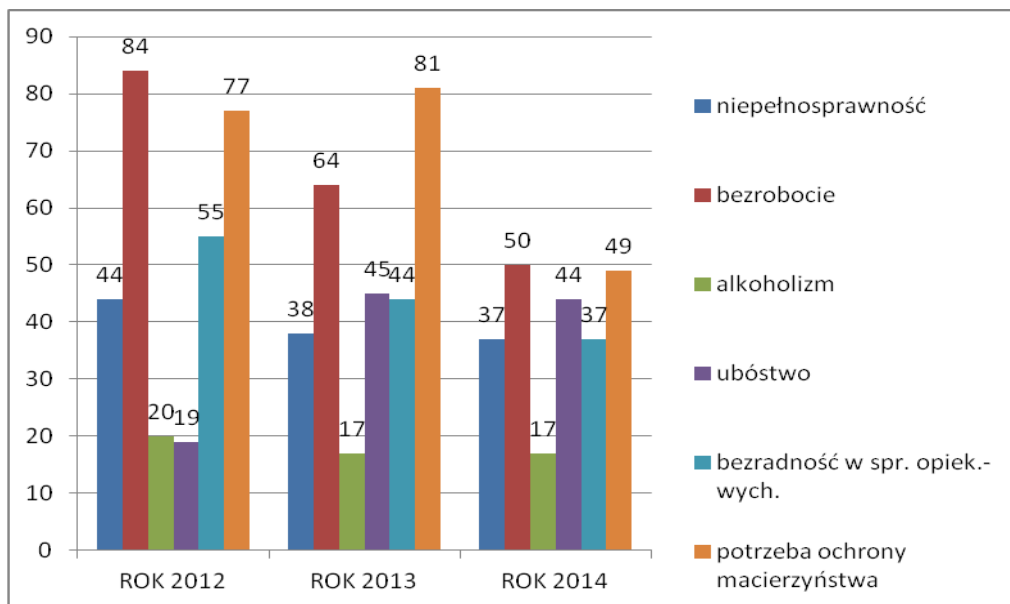

Powyższe dane dotyczące liczby osób objętych pomocą społeczną obejmują całą rodzinę objętą pomocą czy to finansową, rzeczową czy pracą socjalną. Najczęściej pomoc przyznana decyzją jednej osobie obejmuje swym działaniem także pozostałych członków rodziny.

Analiza w/w danych pozwala stwierdzić, że zarówno świadczenia pieniężne, rzeczowe jak i praca socjalna są najczęściej praktykowaną formą pomocy z jakiej korzystają podopieczni GOPS. Ponadto, w ostatnim roku znaczny wzrost osób objętych pomocą ma związek z tym, iż praca socjalna była najczęściej udzielaną formą pomocy, skorzystało z niej 248 osób. Jej znaczne podwyższenie w stosunku do poprzednich lat, wynikało z tego, iż w 2014r. ośrodek realizował program osłonowy pn. Wspierania jednostek Samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy rodzinie, którym objętych zostało 331 osób z terenu gminy.

Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2012-2014

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach.

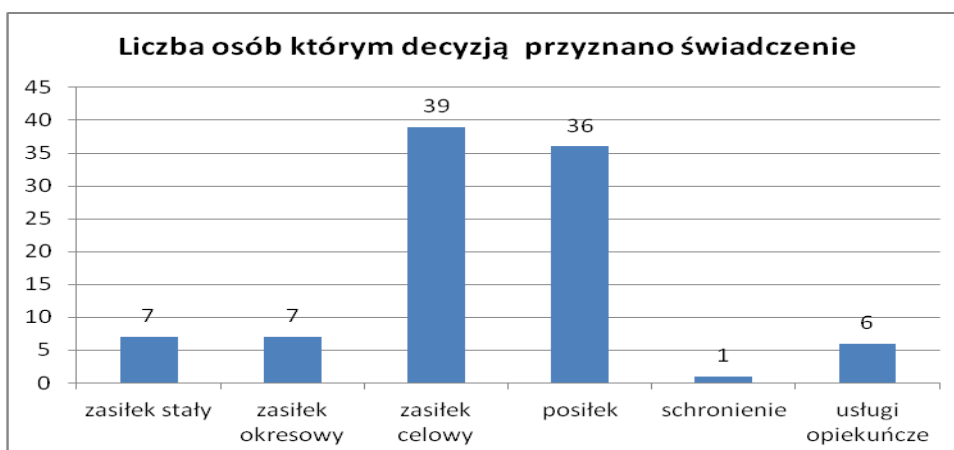

Przyczyny w związku z którymi mieszkańcy Ornontowic wnioskowali o wsparcie z systemu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2012-2014 były podobne. Głównymi przyczynami było bezrobocie oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

Istotną przyczyną udzielanego wsparcia w gminie były również problemy bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego i niepełnosprawności.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na rodzaj przyznanej pomocy w 2014r.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach.

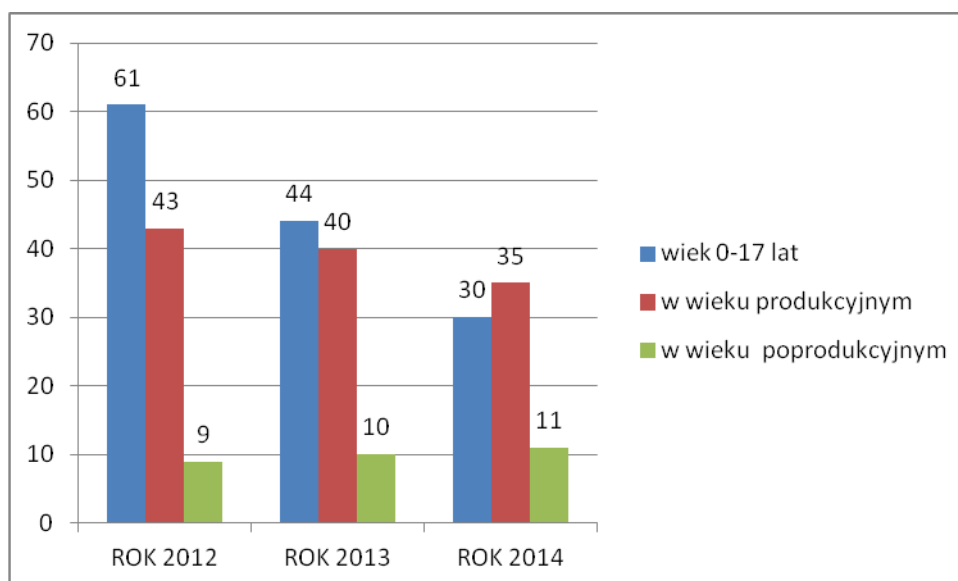

Wsparcie ze środków pomocy społecznej w roku 2014 otrzymało 110 osób w 45 rodzinach. Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie wynosiła 76 osób.

Najczęściej przyznawanym świadczeniem był zasiłek celowy oraz pomoc w formie posiłku.

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej świadczonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornontowicach przedstawia się następująco:

Struktura demograficzna osób na rzecz których przyznano decyzją świadczenie w latach 2012 – 2014. Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach.

Z analizy struktury demograficznej beneficjentów ośrodka pomocy społecznej wynika, że najliczniejszą grupę osób na rzecz których decyzją przyznano świadczenie w latach 2012 i 2013r. stanowiły osoby poniżej 17 roku życia natomiast w 2013r. były to osoby w wieku produkcyjnym, jednakże przewyższyły one osoby w wieku do 17 lat zaledwie o 4 osoby. Liczba ta wskazuje na potrzebę dobrego rozeznania kwestii dziecka w gminie, która powinna stać się przedmiotem szczególnego zainteresowania władz samorządowych. Kolejną najliczniejszą grupą wiekową są osoby w wieku produkcyjnym.

Zadania wynikające z realizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Dane statystyczne dotyczące przyznawania świadczeń wynikających z realizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów:

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
ŚWIADCZENIA RODZINNE			
Zasiłki rodzinne z dodatkami (liczba rodzin)	73	67	68
Wydatki na zasiłki rodzinne	115.345	131.482	149.907
Wydatki na dodatki do zasiłków rodzinnych	79.180	74.503	77.374
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (liczba dzieci)	80	43	49
Wydatki na jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka	80.000	43.000	49.000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE			
Zasiłki pielęgnacyjne (liczba osób)	115	120	115
Wydatki na zasiłki pielęgnacyjne	193.545	191.403	189.108
Świadczenia pielęgnacyjne (liczba osób)	25	24	18
Wydatki na świadczenia pielęgnacyjne	131.543	120.019	143.933
Zasiłek dla opiekuna (liczba osób)	-	-	6
Wydatki na zasiłek dla opiekuna	-	-	56.160
Specjalny zasiłek opiekuńczy (liczba osób)	-	-	1
Wydatki na specjalny zasiłek opiekuńczy	-	-	5.009
Rządowy program wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (liczba osób)	15	16	18
Wydatki na Rządowy program wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	16.500	26.800	39.200
Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	-	16	-
Wydatki na dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	-	9.100	-
ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO			
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego (liczba osób)	36	31	31
Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego	139.283	145.010	131.150

Ośrodek realizuje zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych. W ostatnich trzech latach liczba świadczeniobiorców nie stanowiła dużego zróżnicowania. Przyznawane świadczenia utrzymują się na zbliżonym poziomie.

Znacznemu zmniejszeniu uległa liczba przyznawanych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka. Najwięcej rodzin z przedmiotowego świadczenia skorzystało w 2012 roku (80 wypłaconych świadczeń). W 2013 i 2014 roku liczba ta zmniejszyła się prawie o połowę. Powyższa sytuacja jest wynikiem zmian w przepisach prawa, tzn. w 2012 roku przedmiotowe świadczenie przyznawane było niezależnie od dochodu rodziny, natomiast od 2013 roku ustawodawca wprowadził kryterium dochodowe, ograniczając tym samym możliwość uzyskania przedmiotowego wsparcia rodzinom dobrze sytuowanym.

Tutejszy Ośrodek realizuje ponadto wypłaty świadczeń opiekuńczych. Zasiłki pielęgnacyjne przyznawane dla osób niepełnosprawnych utrzymują się na zbliżonym poziomie. Zmniejszyła się liczba świadczeń pielęgnacyjnych gdyż część świadczeniobiorców utraciła prawo do przedmiotowego świadczenia i uzyskała prawo do nowego świadczenia – zasiłku dla opiekuna. Kwota w/w świadczeń zwiększyła się, gdyż jednostkowa kwota świadczenia systematycznie ulega zwiększeniu.

W przyznawanych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego obserwuje się minimalną tendencję spadkową, co spowodowane jest utrzymującym się na tym samym poziomie od 2008r. kryterium dochodowym. W gminie liczba osób z bezskuteczną egzekucją alimentów wzrasta lecz liczba świadczeniobiorców nie, gdyż wiele osób nie korzysta ze świadczeń w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego.

Zadania wynikające z realizacji ustawy o dodatkach mieszkaniowych, dodatkach energetycznych oraz ustawy o systemie oświaty

Dane statystyczne dotyczące przyznawania dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych oraz pomocy materialnej o charakterze socjalnym

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
DODATKI MIESZKANIOWE I DODATKI ENERGETYCZNE			
Dodatki mieszkaniowe (liczba rodzin)	35	33	35
Wydatki na dodatki mieszkaniowe	50.934	48.155	56.559
Dodatki energetyczne (liczba rodzin)	-	-	22
Wydatki na dodatki energetyczne	-	-	2.225
POMOC MATERIALNA O CHARAKTERZE SOCJALNYM (STYPENDIA)			
Pomoc materialna dla uczniów (liczba uczniów)	14	16	13
Wydatki na pomoc materialną dla uczniów	8.625	9.306	7.322

W latach 2012-2014 dodatki do wydatków mieszkaniowych otrzymała podobna liczba gospodarstw domowych. Kwota dodatków ze względu na wzrost kwot opłat za mieszkania ma tendencję wzrostową. Ponadto w Ośrodku realizowane jest nowe świadczenie – dodatek energetyczny.

1.3. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Dane statystyczne dotyczące działań wynikających z realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ GKRPA			
Liczba spraw prowadzonych przez GKRPA o w celu zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	10	15	10
Liczba osób, które podjęły leczenie w placówce leczenia odwykowego	4	5	2
DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ KOMISARIAT POLICJI NA TERENIE GMINY			
Liczba interwencji ogółem	340	430	418
Liczba interwencji z udziałem osób znajdujących się pod wpływem środków psychoaktywnych (głównie alkoholu)	190	132	115
Liczba osób przewiezionych do izby wytrzeźwień	19	37	17
Liczba zatrzymanych kierowców w stanie nietrzeźwości lub po użyciu alkoholu	8	37	27
Liczba zatrzymanych osób za posiadanie narkotyków	2	0	1
ŚWIETLICA PROFILAKTYCZNO-WYCHOWAWCZA I TERAPEUTYCZNA			
Liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w tym z rodzin z problemem alkoholowym bądź z podejrzeniem problemu alkoholowego objętych pomocą w ramach działalności Świetlicy	15	23	15
PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ OFIAR PRZEMOCY			
Liczba udzielonych porad ogółem	54	113	76
Porady prawnika	27	34	27
Porady psychologa	27	79	49
PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY			
Liczba prowadzonych niebieskich kart w danym roku	19	21	15
Liczba uruchomionych niebieskich kart w danym roku	10	14	8
Ilość prowadzonych niebieskich kart w których wystąpił problem alkoholowy	brak danych	13	6

Dokonano analizy prowadzonych procedur „Niebieskich Kart” za 2012, 2013, 2014, 2015 r.:

Nazwa	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Liczba spraw prowadzonych danym roku, w tym: zakończonych	19	21	15	17
w trakcie realizacji na koniec danego roku	10	14	9	11
	9	7	5	6
Liczba grup roboczych działających danym roku, w tym: powołanych w danym roku	19	21	15	16
zakończonych spraw	15	14	8	11
przesłanych do ZI właściwego miejscowo	10	14	9	10
działających grup roboczych na koniec danego roku	0	0	1	1
	9	7	5	5
Liczba sporządzonych w danym roku „Niebieskich Kart”: formularzy A , w tym:	17	13	8	15
Policja	10	8	5	6
GOPS	5	3	0	6
GOZ	1	0	0	0
PCPR	1	0	2	2
GKRPA	0	1	1	1
Oświata	0	1	0	0
formularzy C	15	9	5	11
formularzy D	12	10	5	8
Liczba wniosków do Rejonowego Sądu w Mikołowie Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich	4	10	4	5
Liczba wniosków do Prokuratury Rejonowej w Mikołowie	3	4	0	5
		w tym 1 zakończony skazaniem sprawcy prawomocnym wyrokiem w postępowaniu karnym		w tym 1 zakończony skazaniem sprawcy prawomocnym wyrokiem w postępowaniu karnym

1.4. RYNEK PRACY

Obecnie bezrobocie jest jedną z głównych przyczyn przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu.

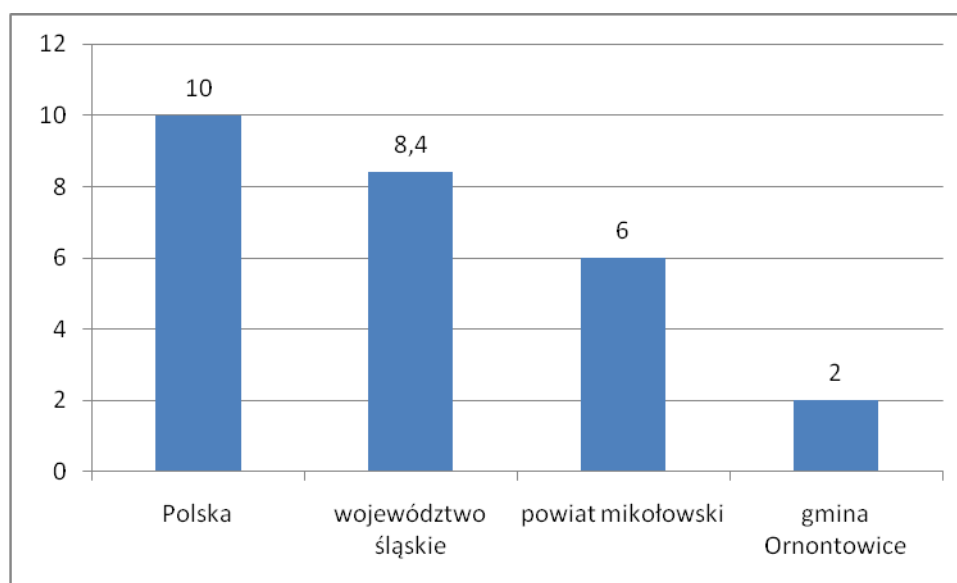
Statystyki dotyczące bezrobocia nie są adekwatne do rzeczywistego bezrobocia, gdyż istnieje stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności pracy „na czarno”. Część osób bezrobotnych nie jest gotowa na podjęcie pracy ale są zarejestrowane w Urzędzie Pracy ze względu na ubezpieczenie zdrowotne.

Bezrobocie powoduje, że standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie oraz uzależnienia.

Pod względem sytuacji na rynku pracy, na tle powiatu i województwa Ornontowice wypadają dość korzystnie. Stopa bezrobocia dla gminy wynosi 2 proc. podczas, gdy dla powiatu mikołowskiego - 6 proc., a dla całego województwa śląskiego – 8,4 proc. (dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy 2015). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może nieco różnić się od rzeczywistej liczby osób pozostających bez pracy.

Cały powiat mikołowski charakteryzuje się niższą w stosunku do krajowej i wojewódzkiej, stopą bezrobocia.

Stopa bezrobocia (%) w kraju, województwie, powiecie i gminie na dzień 31.08.2015r. Badanie własne GOPS w Ornontowicach

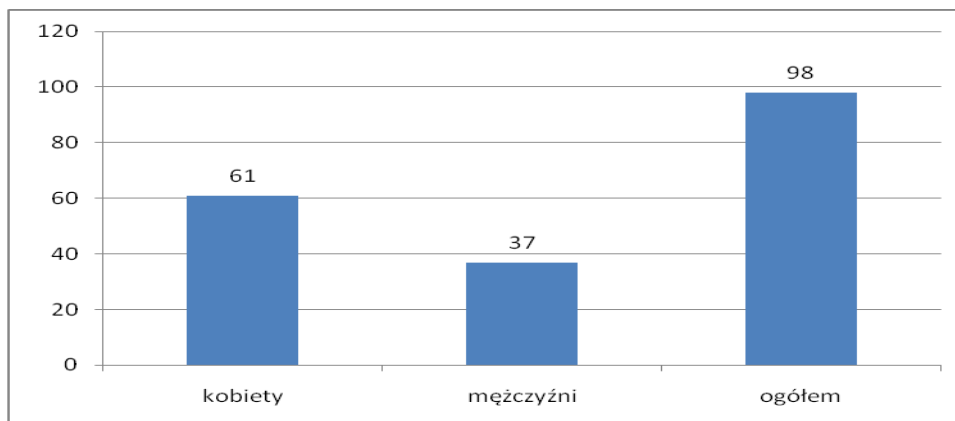

Powiatowy Urząd Pracy prowadzi szereg działań w ramach których tworzone są sezonowe etaty do wykonywania robót publicznych, prowadzone kursy i szkolenia, organizowane targi i giełdy pracy, a także poszukiwane miejsca pracy dla osób wskazanych przez ośrodki pomocy społecznej. Wiele działań wpływających na kwalifikacje mieszkańców można było realizować przy wsparciu środków unijnych.

Ornontowice są gminą górniczą, na terenie której znajduje się kopalnia węgla kamiennego „Budryk” zatrudniająca ok. 20 % dorosłych mieszkańców gminy przyczynia się do małej stopy bezrobocia w gminie.

Struktura bezrobocia w Ornontowicach na dzień 30.09.2015

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

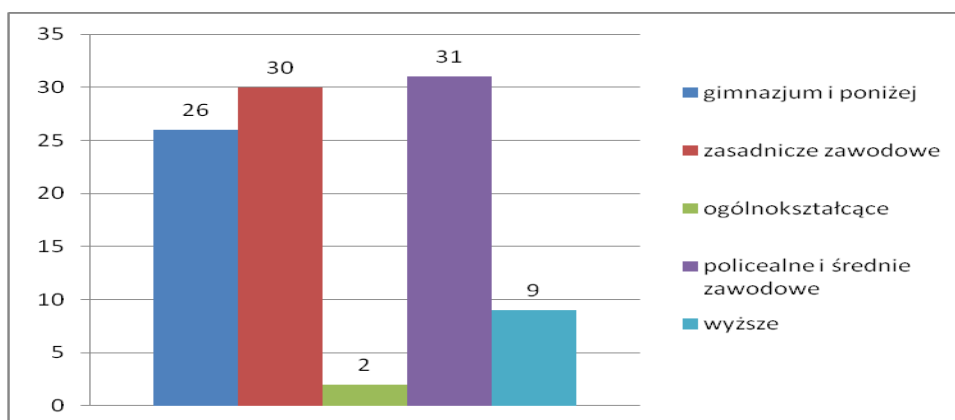
W rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie na dzień 30.09.2015r. figurowało 98 bezrobotnych mieszkańców Ornontowic, w tym 61 kobiet. Wśród tych osób 2 osoby są niepełnosprawne, 7 ma prawo do zasiłku dla bezrobotnych natomiast 27 to osoby dotychczas niepracujące (najczęściej będą to absolwenci)

Podsumowując należy stwierdzić, że na terenie Ornontowic bezrobocie jest stosunkowo niskie. Mogą to być analizy niepełne, gdyż część mieszkańców nie rejestruje się w PUP i szuka pracy na własną rękę.

Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy zdecydowanie przeważają kobiety. Sytuacja ta zapewne wskazuje na pewną dostępność prac dorywczych i sezonowych, z której częściej korzystają mężczyźni. Może także wskazywać na większą zapobiegliwość kobiet, które rejestrując się w urzędzie pracy zabezpieczają sobie i rodzinie dostęp do bezpłatnych świadczeń medycznych. Znaczny udział w grupie bezrobotnych mają także osoby dotychczas niepracujące, a więc zapewne absolwenci i młodzi ludzie, którym po zakończeniu edukacji udało się znaleźć zatrudnienia.

Bezrobotni według wykształcenia – dane wg stanu na I kwartał 2015r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie.

Najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym. Znaczna grupa osób bezrobotnych to osoby mające bardzo niskie kwalifikacje bo gimnazjalne lub podstawowe. Najmniej zarejestrowanych bezrobotnych osoby z wykształceniem

ogólnokształcącym oraz wyższym. Tak mała liczba zarejestrowanych w PUP z wykształceniem ogólnokształcącym jest spowodowana faktem, iż decydując się na szkołę o takim profilu osoby zazwyczaj kontynuują naukę.

Warto zatem inwestować w dobre wykształcenie mieszkańców, jednak istnieje duża potrzeba tworzenia miejsc pracy na różnych szczeblach.

1.5. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych OPS, radnych, mieszkańców gminy.

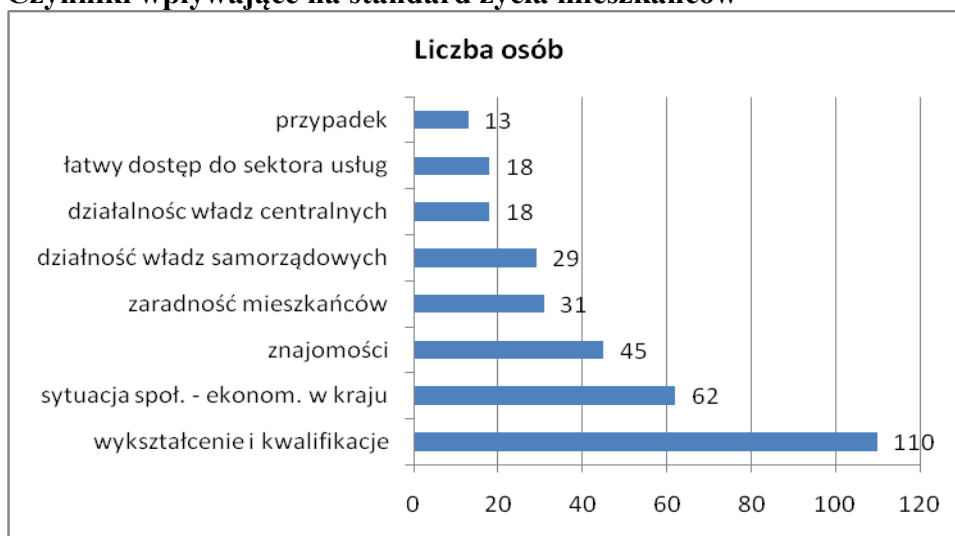
Z nadesłanych odpowiedzi (183 ankiety na 300 rozesłanych) wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność. 183 osoby, które wzięły udział w badaniu stanowi ok. 4% dorosłych mieszkańców gmin.

W badaniu wzięło udział 120 kobiet, 54 mężczyzn, 9 osób nie określiło płci. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym (31-40 lat) – 68 osób oraz (41-50 lat) – 58 osób. Pod względem wykształcenia 65 osób badanych wskazało na wykształcenia wyższe, 59 na średnie. Pracownicy instytucji publicznych stanowili 54 osoby 53 wskazało na pracę przedsiębiorstwach prywatnych. Zdecydowana większość 133 osoby to osoby w związku małżeńskim oraz posiadające dwoje dzieci – 77 osób

1.5.1. PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pytaniach ogólnych mieszkańcy mieli możliwość zaznaczenia kilku najważniejszych ich zdaniem odpowiedzi. I tak mieszkańcy gminy są zdania że na standard życia mają wpływ następujące czynniki:

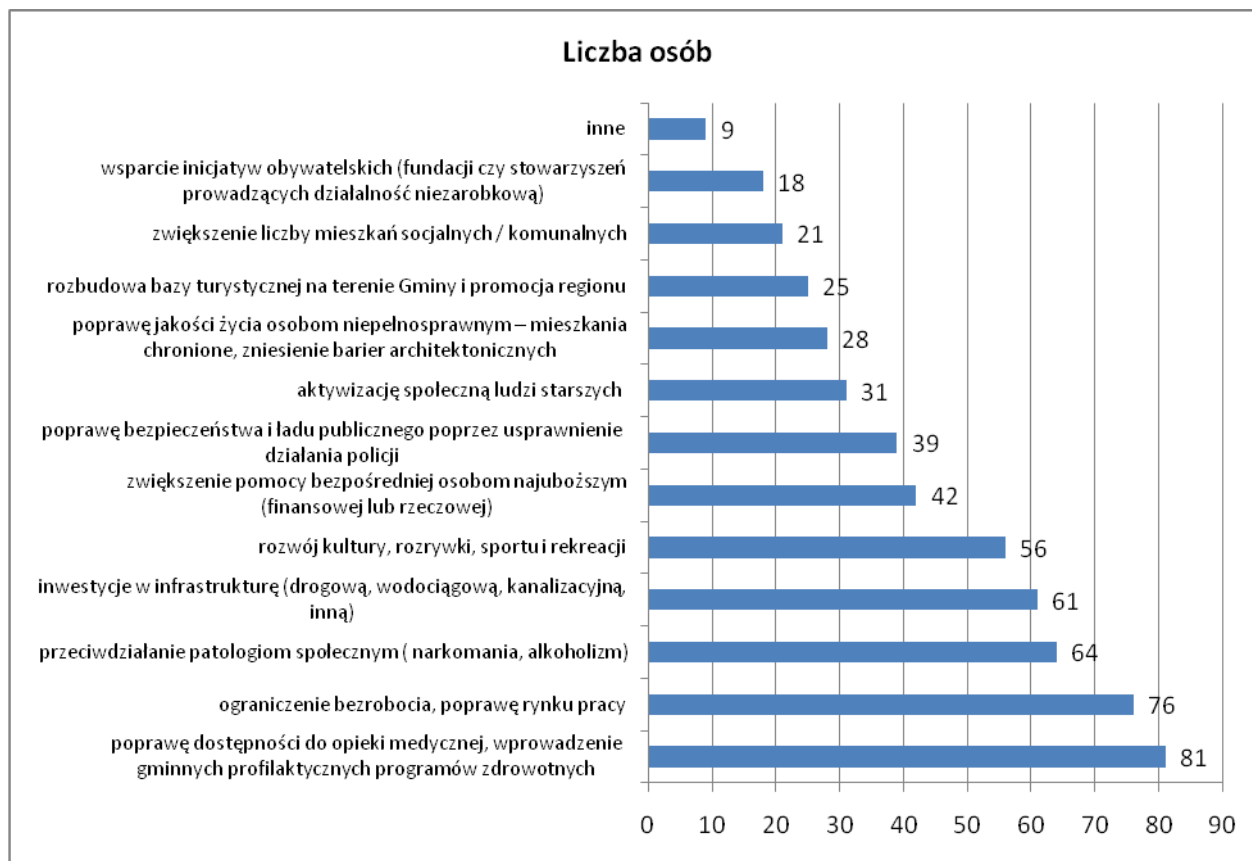
Czynniki wpływające na standard życia mieszkańców

Wg ankietowanych najważniejszy wpływ na standard życia ma wykształcenie i kwalifikacje (110 ankietowanych). Ważnym czynnikiem jest również sytuacja społeczno – ekonomiczna kraju.

Najważniejsze zadania z dziedziny problemów społecznych, na które władze powinny położyć największy nacisk

Mieszkańcy Ornontowic w badaniu ankietowym zostali zapytani również o możliwości znalezienia nowej pracy na terenie Gminy. Według badanych jej znalezienie jest trudne (80 respondentów) i bardzo trudne (60 respondentów).

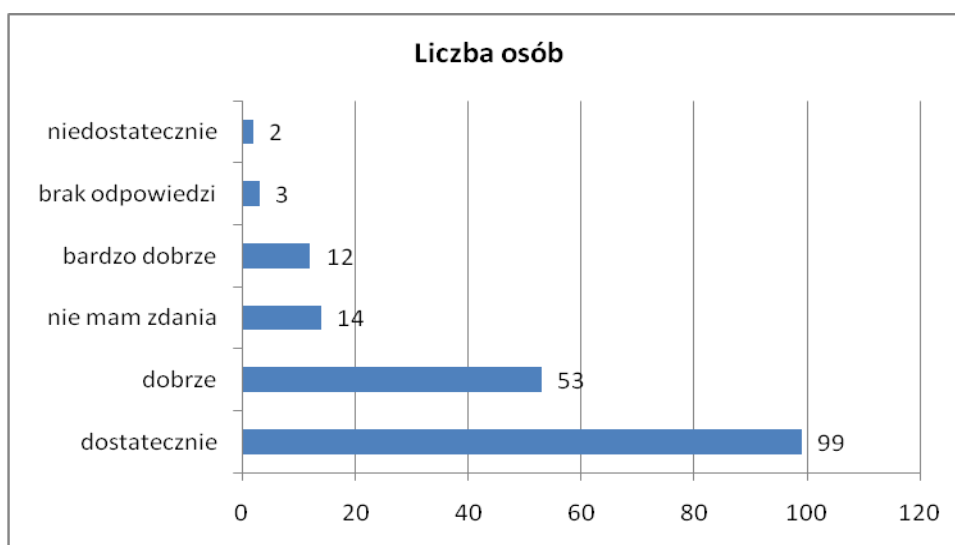
Z powyższego należałoby wnioskować, że lokalny rynek pracy jest nasycony i ze względu między innymi na wydłużenie wieku emerytalnego, przy jednoczesnym braku nowych przedsiębiorców sytuacja nie będzie miała tendencji do zmiany.

1.5.2. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Zatrważająco rośnie liczba zachorowań na nowotwory, co może również wynikać z większej wykrywalności tych chorób z racji postępu w medycynie

Ocena możliwości dostępu do usług medycznych (w tym specjalistów)

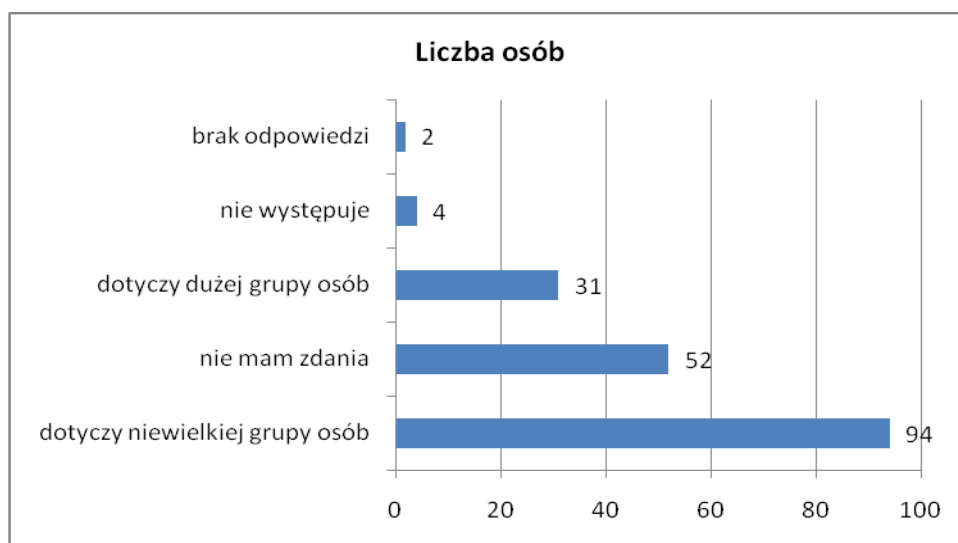
Mieszkańcy Ornontowic w większości (ok. ½ badanych) oceniła dostatecznie możliwość dostępu do usług medycznych. Mieszkańcy wskazują, że brakuje w Ośrodku dyżuru takich lekarzy specjalistów jak okulista - 8 osób, dermatolog – 6 osób, ortopeda – 6 osób, kardiolog – 6 osób, alergolog – 5 osób, neurolog – 5 osób.

Zdecydowana większość badanych mieszkańców jest zdania, że gmina powinna realizować zdrowotne programy profilaktyczne (126 osób). Powyższy wynik świadczy o fakcie, że mieszkańcy Ornontowic mają dużą świadomość prowadzenia zdrowego stylu życia i są otwarci na profilaktykę.

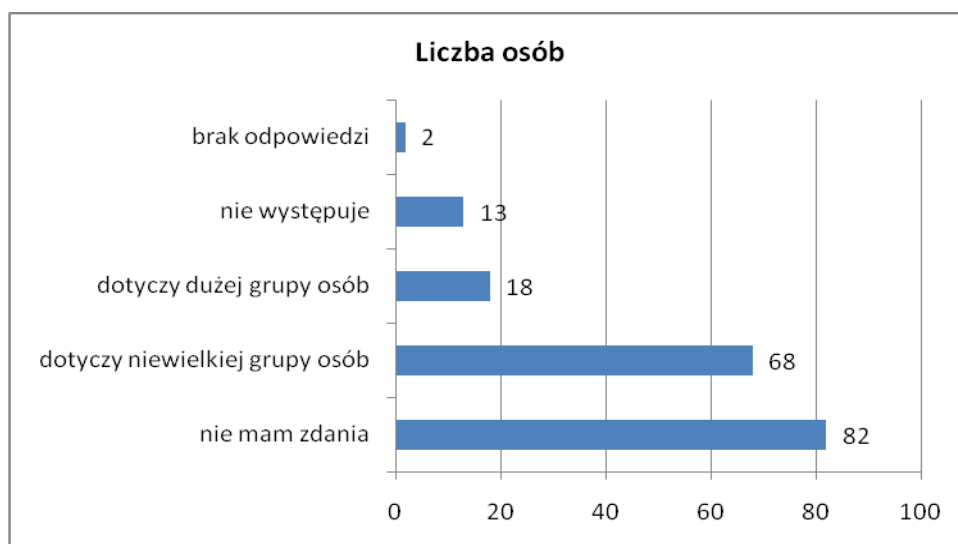
Jednocześnie ok. 1/3 badanych dostatecznie ocenia promocję zdrowego stylu życia w gminie (59 osób), dobrze (54 osoby). Znaczna liczba stwierdziła, że nie zna przedmiotowych programów (51 osób).

Mieszkańcy Ornontowic oceniając możliwość dostępu do usług medycznych kierowali się swoimi oczekiwaniami. Możliwości zatrudnienia specjalistów w ramach NFZ (a więc bezpłatnie dla mieszkańców) są jednak ograniczone. Usługi w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej można uzyskać z chwilą otrzymania kontraktu z NFZ, .

Problem alkoholizmu w opinii mieszkańców

Problem narkomanii w opinii mieszkańców

Badani mieszkańcy Ornontowic w przeważającej większości (94 respondentów) stwierdzili, iż problem alkoholowy dotyczy niewielkiej grupy ludzi. Aż 52 ankietowanych nie miało zdania w badanej kwestii. Jeśli chodzi o problem narkomanii zdecydowana większość badanych albo nie ma zdania na ten temat albo uważa, że problem dotyczy niewielkiej liczby osób.

Istotne wydaje się być zwrócenie uwagi na fakt, iż w pytaniu o kluczowe problemy społeczne w gminie 1/3 badanych wskazała na problem patologii społecznych takich jak alkoholizm czy narkomania. Zjawisko to wskazane było na 3 miejscu wśród najważniejszych problemów do rozwiązania przed jakim stoją władze gminy.

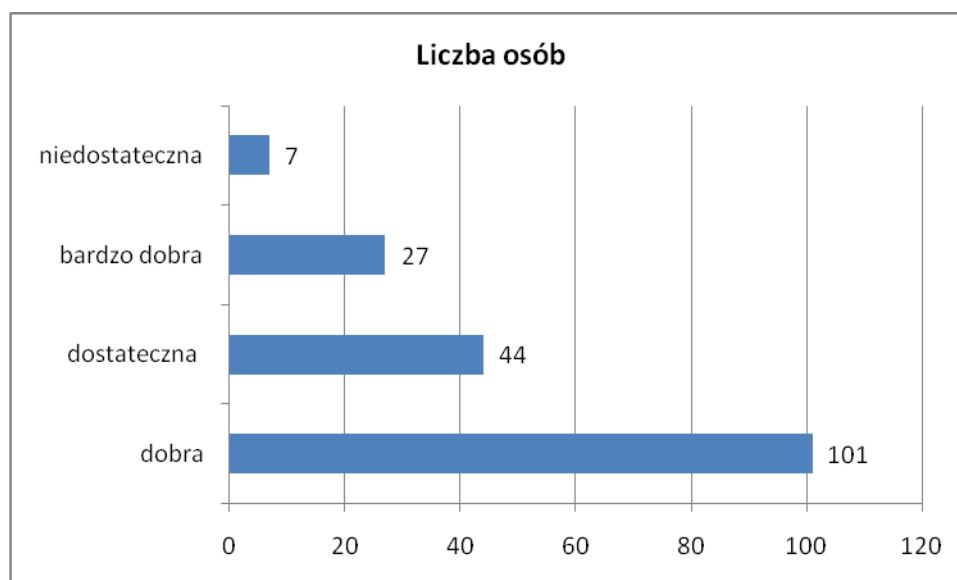
1.5.3.KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

Wizytówką działalności kulturalnej na terenie gminy jest realizująca szereg przedsięwzięć kulturalnych - ARTeria - Centrum Kultury i Promocji. ARTeria stała się kulturalno-społecznym centrum Ornontowic, promując kulturę oraz walory gminy wśród mieszkańców, jak i na zewnątrz miejscowości.

Gminna Biblioteka w Ornontowicach poza podstawowymi zadaniami, jakimi są obsługa biblioteczna oraz zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy, organizuje różnego rodzaju działania kulturalne i edukacyjne, a także zapewnia warunki do integracji i współpracy społeczności.

W gminie w ostatnich latach także znacznie rozwinęło się zaplecze sportowe (orliki, place zabaw). Obiekty te są ogólnodostępne, a mieszkańcy mogą z nich korzystać przez cały rok. Oprócz nowo powstałych obiektów sportowych także mieszkańcom udostępniane są do dyspozycji sale gimnastyczne na terenach szkół, gdzie odbywa się szereg zajęć sportowych.

Ocena działań kulturalnych realizowanych na terenie gminy

W badaniu zdecydowana większość respondentów - 101 osób dobrze ocenia działania kulturalne realizowane, 44 osoby oceniają tę działalność dostatecznie, natomiast 27 osób bardzo dobrze. Można zatem wysunąć wniosek, że mieszkańcy Ornontowic są zadowoleni z przedsięwzięć kulturalnych realizowanych na terenie Gminy.

Zdecydowana większość respondentów (99 osób) na pytanie: Czy liczba imprez kulturalnych organizowanych przez gminę jest wystarczająca odpowiedziało, że „tak”, Ornontowice są stosunkowo małą Gminą, tym bardziej jest to wydzwięk pozytywny. Nie sposób w gminie wiejskiej zorganizować życia kulturalnego na poziomie miasta. Miasto zawsze będzie oferowało korzystniejszą ofertę w tym zakresie. Dlatego też należy uznać, że mieszkańcy pozytywnie oceniają tę działalność Gminy.

Ponadto zdecydowana większość mieszkańców jest zdania, że informacja o imprezach kulturalnych jest wystarczająca. Odpowiedzi pozytywnej w tym zakresie udzieliło 155 osób. Informację tą mieszkańcy uzyskują głównie dzięki ogłoszeniom zlokalizowanym na terenie Gminy (109 osób) oraz przez Internet (87 osób). Dużą część mieszkańców pozyskuje informacje w tym zakresie od sąsiadów (40 osób).

Aż 120 respondentów odpowiedziało, że kilka razy w ciągu ostatniego roku uczestniczyło w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie Gminy.

Zainteresowanie mieszkańców Ornontowic w tym zakresie jest duże i chętnie korzystają z przedmiotowej oferty.

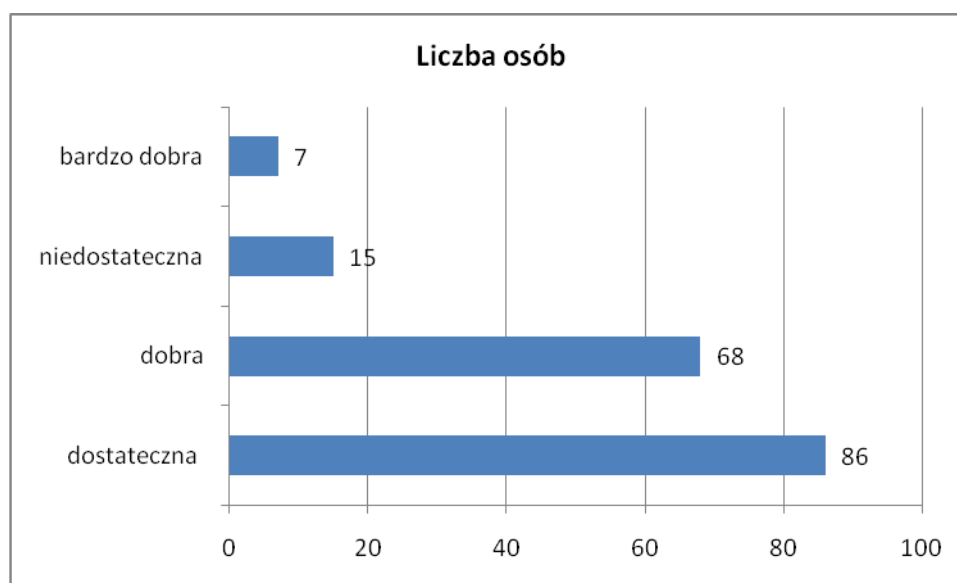
W zakresie promocji atrakcji turystycznych 74 respondentów nie ma zdania w tej kwestii, 55 uważa te działania za niewystarczające. Według 48 badanych promocja gminy w tym zakresie jest wystarczająca. 6 osób nie udzieliło odpowiedzi to na pytanie.

1.5.4.INFRASTRUKTURA

W obszarze infrastruktury badani mieli za zadanie ocenę działań inwestycyjnych podejmowanych przez Gminę. W tej dziedzinie mieszkańcy nie wypowiedzieli się już tak pozytywnie jak w przypadku działalności kulturalnej. Podejście do infrastruktury jest raczej umiarkowane. Działania inwestycyjne w opinii respondentów prowadzone są na terenie Gminy „dobrze” – 84 osoby oraz „dostatecznie” – 69 osób. „Bardzo dobrze” działania oceniło 18 osób, „niedostatecznie” – 10 osób.

Aktualną infrastrukturę w zakresie np. dróg czy kanalizacji „dobrze” oceniły 62 osoby, „dostatecznie” 68 osób, „niedostatecznie” - 41 osób.

Działalność Gminy w zakresie infrastruktury (likwidacja barier architektonicznych) dla osób niepełnosprawnych

Respondenci raczej pozytywnie wypowiedzieli się na temat działań Gminy na rzecz osób niepełnosprawnych. 86 ankietowanych uznało je za „dostateczne”, 68 osób za „dobre”. To pytanie kierowane było w zdecydowanej większości o osoby, które nie są niepełnosprawne zatem wynik może znacznie odbiegać od rzeczywistości, gdyż osoby pełnosprawne często nie zdają sobie sprawy z problemów w niniejszym zakresie, z którymi borykają się niepełnosprawni.

1.5.5.EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

W trosce o młode pokolenie Gmina podejmując różnorakie działania, m.in. prowadząc inwestycje w Ornontowicach, szczególny nacisk kładzie na stworzenie młodzieży zaplecza edukacyjnego na poziomie europejskim. Wysoki standard oświaty zapewniają nie tylko zmodernizowane obiekty, ale przede wszystkim wykwalifikowana i oddana swojej pracy, kadra pedagogiczna.

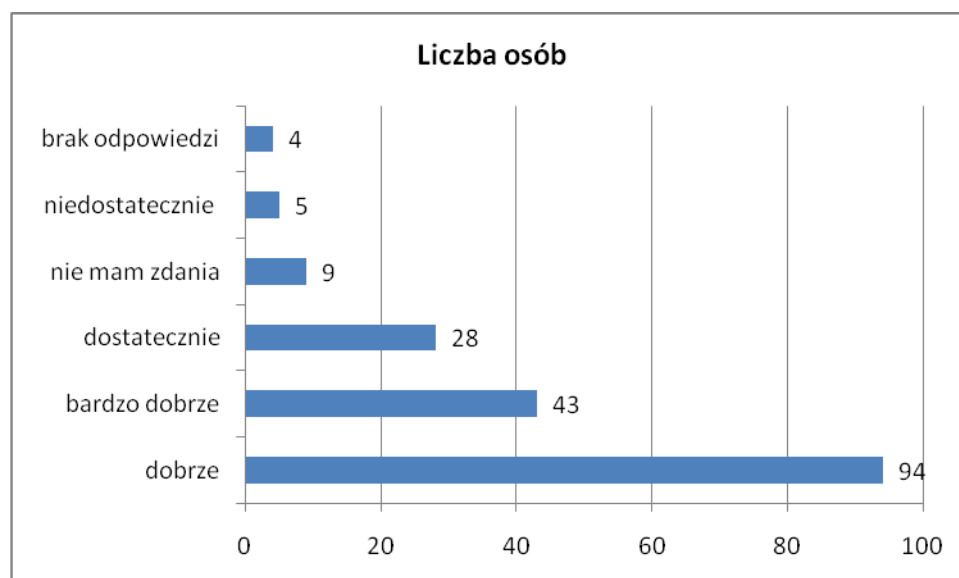
Najmłodszy znajdują opiekę w Katolickim Przedszkolu Niepublicznym im. Aniołów Stróżów Sióstr Służebniczek, które prowadzone jest przez Siostry Służebniczki NMP, jak również w Przedszkolu imienia Kubusia Puchatka. Nowoczesny kompleks szkolny, w którego skład wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Karola Miarki oraz Gimnazjum im. Noblistów Polskich. Do dyspozycji starszych uczniów jest również Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych.

Oferta edukacyjna Gminnej Biblioteki Publicznej w Ornontowicach to przede wszystkim szkolenia komputerowe, kursy językowe i specjalistyczne, spotkania kół zainteresowań, lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży, a także warsztaty tematyczne dla wszystkich grup społecznych.

Prężna działalność ARTerii Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach znacząco przyczynia się do rozwoju dzieci i młodzieży poprzez pracę dydaktyczną z dziećmi i młodzieżą, upowszechnianie amatorskiego ruchu artystycznego jak również organizację kółek zainteresowań, różnego typu kursów i szkoleń.

Na terenie Ornontowic funkcjonuje także Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza i Terapeutyczna która swoją działalnością opiekuńczo wychowawczą obejmują dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

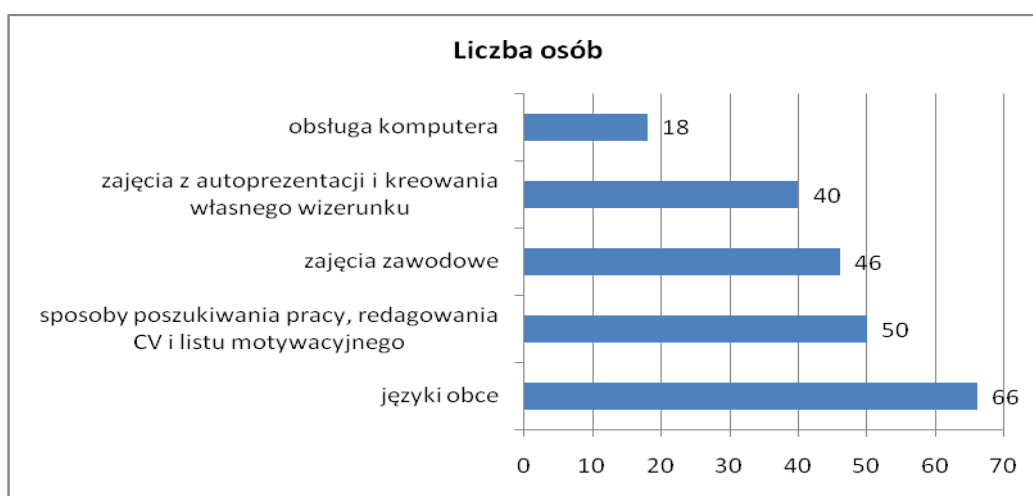
Ocena poziomu edukacji i kształcenia na terenie Gminy

Poziom edukacji i kształcenia na terenie Ornontowic oceniany jest przez respondentów pozytywnie. Dobrze lub bardzo dobrze ocenia go łącznie 137 osób, dostatecznie 28 osób. Jedynie nieliczni wyrażają się na temat poziomu edukacji, że jest niedostateczny lub nie udzielają w tym zakresie odpowiedzi bądź nie mają zdania. Takie odpowiedzi, świadczą to o tym, iż mieszkańcy są zadowoleni w kwestii poziomu edukacji i kształcenia.

Badani mogli wypowiedzieć się również w kwestii zajęć, których liczba ich zdaniem jest niewystarczająca w szkołach. W tym badaniu można było wskazać kilka odpowiedzi.

Zajęcia w szkołach których ilość jest niewystarczająca

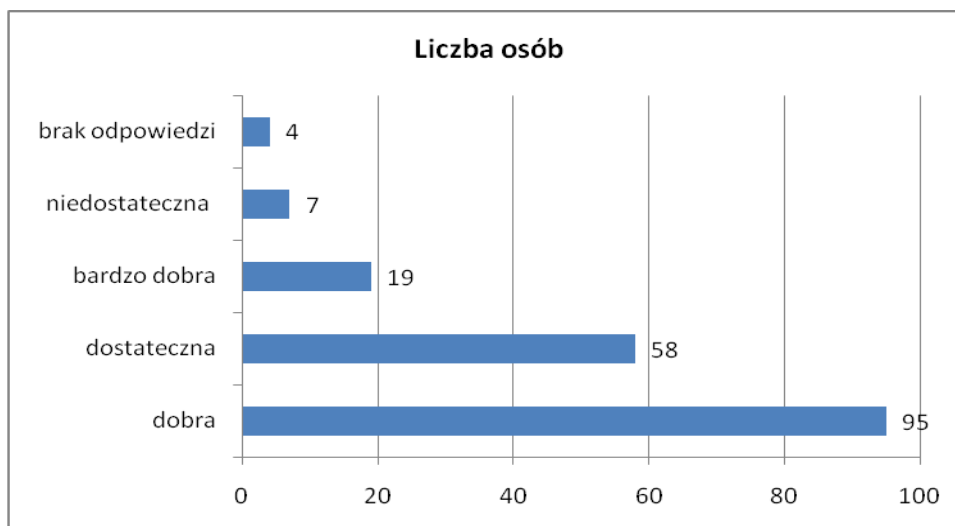

Respondenci zauważają, że w lokalnych szkołach niewystarczająca jest oferta zajęć praktycznych umożliwiających lepszy start w poszukiwaniu pracy. Wskazują m.in. na niewystarczającą ilość zajęć z języków obcych, sposobów poszukiwania pracy, zajęć z zakresu redagowania CV i listu motywacyjnego, zajęć zawodowych, zajęć z autoprezentacji i kreowania własnego wizerunku. Można wnioskować, że badani wskazując w/w braki w w/w zajęciach uznają, że zdobywana wiedza powinna być rozszerzona o praktyczne aspekty wiedzy. Wszystkie w/w formy zajęć są niezbędnymi kompetencjami i otwierają większe możliwości na współczesnym rynku pracy.

1.5.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Chociaż bezpieczeństwo gminy zostało poruszone niemalże na końcu ankiety, poczucie bezpieczeństwa mieszkańców ma znaczący wpływ na funkcjonowanie gminy oraz jego rozwój.

Ocena stanu bezpieczeństwa na terenie gminy

Wg ankietowanych Gmina Orontowice jest bezpieczna. 95 osób oceniło bezpieczeństwo na poziomie „dobrym”, 58 respondentów na poziomie „dostatecznym”, 19 mieszkańców oceniło bezpieczeństwo na poziomie „bardzo dobrym”.

1.5.7. KOŃCOWE WNIOSKI Z ANALIZY BADAŃ ANKIETOWYCH

Atuty i potencjał rozwojowy gminy

Według respondentów, Orontowice mają korzystne położenie geograficzne, leżą w bezpośredniej bliskości aglomeracji górnośląskiej (Katowice, Gliwice, Zabrze) a zarazem nieco na uboczu, w otoczeniu lasów. Mieszkańcy doceniają szczególnie fakt dobrego dostępu do pracy i niewielką ilość bezrobotnych. Równocześnie podkreślają zalety dobrze rozwiniętej własności prywatnej i zwiększający się odsetek osób zatrudnionych w sektorze prywatnym. Zwracają także uwagę na dbałość władz gminnych o rozwój infrastruktury i potrzeby mieszkańców.

Słabe strony gminy

Najczęściej powtarzającą się słabością gminy wymienianą w ankietach jest zły stan nawierzchni dróg i chodników oraz uciążliwości związane z dużym natężeniem ruchu samochodowego. W tym segmencie mieszkańcy skarżą się także na niedostateczną infrastrukturę komunikacyjną i małą ilość połączeń z aglomeracją górnośląską. To właśnie młodzież i jej zachowania, określane mianem wybrzków, pojawiają się w opiniach (pytania otwarte) mieszkańców jako jeden z najpoważniejszych problemów gminy.

Mieszkańcy skarżą się również na zwiększające się przypadki braku poszanowania własności publicznej i prywatnej oraz akty wandalizmu. Słabą stroną jest także malejąca aktywność mieszkańców gminy.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Na pierwszy plan, wśród najważniejszych problemów społecznych w gminie wysuwa się w opiniach ankietowanych brak właściwej opieki i odpowiednich procesów wychowawczych wobec dzieci i młodzieży, wandalizm i przestępczość wśród młodych ludzi, ich rosnąca agresja i problemy z alkoholem.

Ponadto część ankietowanych wskazała też jako problem społeczny słabą integrację społeczną mieszkańców.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Za szczególnie narażone na skutki występujących problemów społecznych mieszkańcy uznali rodziny wychowujące dorastającą młodzież, ubogie, osoby bezrobotne i o niskich dochodach. Kolejną grupą mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, są rodziny, w których nadużywa się alkoholu.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców, do których powinna trafiać pomoc, uznano, że w pierwszej kolejności należy wspierać bezpośrednio dzieci z rodzin patologicznych, młodzież niepracującą, dorastającą bez perspektyw na przyszłość, także rodziny niewydolne wychowawczo, ubogie, doświadczające przemocy, z problemem alkoholowym.

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych

Respondenci, wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócili przede wszystkim uwagę na kluczową rolę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Kolejno wskazują na państwo, rząd i odpowiednią politykę społeczną prowadzoną na szczeblu centralnym. W opinii mieszkańców duże znaczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych w gminie mogą mieć także placówki oświatowe i wychowawcze. Niektórzy wskazują na konieczność restrykcyjnych działań służb porządkowych.

2. ANALIZA SWOT SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ORNONTOWICE

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest – coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią – analiza SWOT. Nazwa „SWOT” jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ornontowicach.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do systemu pomocy społecznej w Ornontowicach.

WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA
 systemu pomocy społecznej w Ornontowicach

MOCNE STRONY „S”	SŁABE STRONY „W”
<ul style="list-style-type: none"> • duża aktywność władz lokalnych, • dobra współpraca instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych, • wykorzystywanie środków unijnych przy realizacji inicjatyw, • poprawiający się stan infrastruktury, • dobrze zdiagnozowane obszary problemowe • wykwalifikowana kadra instytucji organizacji pracujących na rzecz mieszkańców Gminy, • dobra organizacja pracy jst, • otwarcie na nowe doświadczenia i wiedzę, • wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązanie problemów społecznych, • mobilność i elastyczność pracowników socjalnych, • zaangażowanie, wrażliwość i uczciwość pracowników służb społecznych, • dobre kontakty międzyludzkie, pozytywne nastawienie służb społecznych do osób potrzebujących, • tendencje i ambicje młodych ludzi do podwyższania kwalifikacji zawodowych, • integracja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym, • nie funkcjonuje baza leczenia odwykowego na terenie gminy, • gmina nie dysponuje miejscami pobytu dla ofiar Przemocy • nie istnieją małe formy pomocy społecznej dla osób starszych (domy dziennego pobytu, rodzinne domy pomocy społecznej), • zmienia się model rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak pełnej diagnozy lokalnych problemów społecznych, np. narkomanii, niepełnosprawności • niedostateczny poziom zabezpieczenia potrzeb osób najuboższych oraz osób niepełnosprawnych, • rosnące koszty utrzymania, • niski poziom wynagrodzeń, • niskie wykształcenie osób bezrobotnych, • istnienie „szarej strefy” zatrudnienia, • niska aktywność społeczna mieszkańców, • brak na terenie gminy placówek dla osób bezdomnych (schroniska, jadalni, łaźni), • postępująca pauperyzacja mieszkańców, • niewystarczające środki na realizację działań profilaktycznych i naprawczych, • odpływ wykwalifikowanej kadry, • braki w infrastrukturze socjalnej, • bariery architektoniczne i społeczne uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym, • rutyna wśród zajmujących się pracą socjalną i rozwiązywaniem problemów społecznych, • niska aktywność społeczna mieszkańców Gminy, • biurokracja, • niedostateczny system opieki nad osobami starszymi, • narastający problem uzależnień wśród młodzieży i dorosłych, • niewystarczający poziom finansowania podmiotów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa społecznego, • niedostateczna realizacja profilaktyki zdrowotnej, • rosnąca przemoc w rodzinie i w szkole, • nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży, • niski prestiż służb społecznych, • niewystarczające środki przeznaczone na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy

	<p>Społecznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbyt niskie nakłady finansowe w stosunku do liczby zadań realizowanych przez pomoc społeczną, • dziedziczenie biedy i uzależnienie rodzin od systemu pomocy Społecznej, • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, • wzrost agresji wśród młodzieży, • niedostateczne wykorzystanie potencjału mieszkańców przy rozwiązywaniu problemów społecznych- brak grup samopomocowych i wsparcia
<p>ZEWNETRZNE UWARUNKOWANIA sytemu pomocy społecznej w Ornontowicach</p>	
<p>SZANSE „O”</p>	<p>ZAGROZENIA „T”</p>
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie geograficzne • pozyskiwanie inwestorów wraz z kapitałem inwestycyjnym, • wzrost świadomości społecznej oraz aktywnej postawy mieszkańców , • rozwój współpracy, działania interdyscyplinarne, w tym z organizacjami pozarządowymi, • możliwość wykorzystywania środków PFRON na działania pomocowe, w szczególności w zakresie zaopatrzenia w środki ortopedyczne, likwidację barier architektonicznych i dofinansowanie udziału w turnusach rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, • wzrost liczby podmiotów gospodarczych, • rozwój podmiotów zajmujących się problematyką społeczną, • konkurencyjność podmiotów realizujących usługi w sferze społecznej, • wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeby kształcenia ustawicznego, • możliwość kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy, • prospołeczna polityka państwa, • propagowanie pozytywnych wzorców 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby biernych świadczeniobiorców OPS, • nasilający się niż demograficzny, postępujące starzenie się społeczeństwa, pogłębiające się ubożenie mieszkańców, • postępujący wzrost liczby mieszkance w wieku poprodukcyjnym , • spadek wyników ekonomicznych w gospodarce, • pogłębiające się zróżnicowanie socjalne grup społecznych, • wzrost demoralizacji i patologii wśród dzieci i młodzieży, • niski poziom finansowania pomocy społecznej w odniesieniu do potrzeb społecznych, • duże zaległości w opłatach mieszkaniowych petentów GOPS, • pogłębiający się kryzys rodziny i jej znaczenia, • niedostateczna polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych, • brak systemowych rozwiązań problemów społecznych • brak precyzyjnych przepisów prawnych i ciągle ich zmiany, • brak rozwiązań systemowych dla osób

osób, rodzin, środowisk	<p>bezdomnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niedostosowanie programów pomocowych do istniejących problemów społecznych, • brak dostatecznych środków finansowych na realizację programów pomocowych, • ograniczanie wydatków na pomoc społeczną, • wypalenie zawodowe pracowników pomocy Społecznej, • niewydolność systemu wymiaru sprawiedliwości, • bariery architektoniczne, • upadek autorytetów moralnych i społecznych, • niechęć ludzi do zmiany sytuacji – maraz społeczny, • nasilenie patologii i dysfunkcji społecznych, uzależnień, ubóstwa, • roszczeniowe postawy petentów systemu pomocy Społecznej, • odpływ wykwalifikowanej i wykształconej kadry, • rozwój szarej strefy gospodarczej, • mała atrakcyjność dochodów z pracy w relacji do świadczeń socjalnych, • brak zaangażowania partnerów społecznych w realizację celów strategii
-------------------------	--

3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

3.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom miasta. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Żabik 9 lok. 6 i 9, 43-178 Ornontowice

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Gmina Ornontowice

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z następujących ustaw:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
- ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej,
- ustawy i wpiernaniu rodziny i pieczy zastępczej,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawy o systemie oświaty,
- ustawy Prawo energetyczne

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki jest skierowana do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej.

Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza i Terapeutyczna

ul. Zwycięstwa 7a, 43-178 Ornontowice

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Urząd Gminy Ornontowice

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- opieka nad dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych,
- pomoc w nauce,
- zajęcia plastyczne, sportowe, komputerowe,
- zajęcia terapeutyczne.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki jest skierowana do dzieci w wieku 7 – 15 lat, (10 osób).

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

ul. Chopina 8, Łaziska Górne

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- poradnictwo,
- schronienie.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki adresowana jest do ofiar przemocy domowej.

Centrum Wolontariatu

ul. Chopina 8, Łaziska Górne

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- wszelkie dostępne formy pomocy

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki adresowana jest do wszystkich grup odbiorców potrzebujących różnych form wsparcia.

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Staszica 4, Łaziska Górne

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- świadczenia opiekuńcze, zdrowotne i kulturalne

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki adresowana jest do osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Schronisko im. Św. JP II

ul. 3 Maja 48 B, Rybnik,

Schronisko ul. Bukowego 17, Świętochłowice - Lipiny

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- udzielanie schronienia

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki adresowana jest do osób bezdomnych.

Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Substancji Psychoaktywnych oraz Ofiar Przemocy

ul. Żabik 6/7, Ornontowice

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- konsultacje,
- poradnictwo.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki adresowana jest do osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, oraz ofiar przemocy domowej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ul. Żabik 9 lok. 6 i 9, Ornontowice

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- profilaktyka,
- poradnictwo
- rozmowy motywacyjne dla osób z problemem alkoholowym,
- kierowanie na badania i leczenie w przedmiocie uzależnienia.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki adresowana jest do osób z problemem alkoholowym i ich rodzin.

3.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W Ornontowicach i powiecie funkcjonują organizacje pozarządowe: stowarzyszenia i parafia. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy.

Samorząd dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. W ramach współpracy prowadzone jest zlecenie realizacji zadań własnych.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, powinna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego forum pomocy.

Poniżej wymienione zostały organizacje pozarządowe, z którymi współpracuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizując swoje zadania statutowe:

1. Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Powrót” w Mikołowie,
2. Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana,
3. Stowarzyszenie na rzecz Profilaktyki, Pomocy i Rozwoju Psychospołecznego ProMoc w Łaziskach Górnych,
4. Stowarzyszenie Na Rzecz Poradnictwa Obywatelskiego „Dogma” w Mikołowie,
5. Polski Związek Niewidomych - Koło w Mikołowie,
6. Parafia Rzymsko-Katolicka, Katolickie Przedszkole Aniołów Stróżów przy Parafii w Ornontowicach,
7. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Wyrach,
8. Towarzystwo Pomocy im. Brata Alberta - Gliwice,
9. Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy PCK w Knurowie.

4. WNIOSKI KOŃCOWE DIAGNOZY

Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Dopiero sumując powyższe, nakładając wyniki diagnozy zakres możliwości kompetencyjnych samorządu lokalnego, wynikający z regulacji prawnych, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Diagnoza przeprowadzona obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2016-2025.

Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach.

Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

poprzez:

- wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- zapewnienie osobom zagrożonym procesem pauperyzacji bezpieczeństwa socjalnego,
- pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

poprzez:

- wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
- pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
- wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym

poprzez:

- usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

poprzez:

- zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

poprzez:

- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

poprzez:

- wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
- wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
- wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe systemu pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

1. MISJA

**Ornontowice Gminą
podnoszącą jakość życia mieszkańców
poprzez efektywne rozwiązywanie
problemów społecznych
i dążenie do integracji społecznej.**

2. CELE STRATEGICZNE

Cele strategii zawarte w dokumencie zmierzają do stworzenia warunków do integracji społecznej poprawiającej jakość życia wszystkich mieszkańców Gminy Ornontowice we wszystkich obszarach życia społecznego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem. Podmiotowość człowieka, odpowiedzialność za własne życie, subsydiarność to wartości nadrzędne do których odwołuje się przedstawiony dokument.

2.1. CEL STRATEGICZNY 1.: PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM.

2.1.1. CELE OPERACYJNE

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

2.1.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy z siedzibą w Łaziskach Górnych w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez realizację świadczeń z pomocy społecznej (zasiłki celowe, okresowe, pomoc żywnościowa).
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Pozyskiwanie inwestorów spoza gminy, wspieranie samozatrudnienia, inicjowanie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Promowanie wśród lokalnych przedsiębiorców subsydiowanych form zatrudnienia oraz tworzenia miejsc pracy dla osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. unijnych.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych oraz z podmiotami ekonomii społecznej o ponadgminnym obszarze działania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Systematyczne monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Wspieranie działań mających na celu budowanie na terenie gminy mieszkań socjalnych i chronionych oraz umożliwienie najmu czynszowego.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych i zagrożonych ubóstwem, podmiotami ekonomii społecznej oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Monitorowanie zjawiska bezdomności i zagrożenia bezdomnością na terenie gminy.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym miejsc w noclegowniach i schroniskach.
5. Podejmowanie współpracy z działającymi na rzecz osób bezdomnych organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym oraz z Kościołem.

2.1.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 1

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Partnerzy w realizacji działań	Wskaźniki monitoringowe	Źródła finansowania działań	Czas realizacji działań
<p>Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy z siedzibą w Łaziskach Górnych, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, Kościół, społeczność lokalna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wielkość stopy bezrobocia, • liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia, • liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi, • liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności. • liczba nowych inwestorów, • liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej, • liczba nowych miejsc pracy, • liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych, • liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych, • liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej, • liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych, • liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, • liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych, • liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych, • liczba mieszkań socjalnych, chronionych • liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie. 	<p>Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).</p>	<p>Działania ciągle w latach 2016-2025.</p>

2.2. CEL STRATEGICZNY 2.: WSPIERANIE RODZIN ORAZ WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

2.2.1. CELE OPERACYJNE

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

2.2.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych oraz asystentów rodziny.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
5. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wycieczek (np. półkolonii).
6. Zwiększenie liczby zajęć wychowawczych i edukacyjnych oraz dostępności wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i logopedycznego w placówkach oświatowych.
7. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych działających na obszarze gminy.
8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
9. Zwiększenie liczby miejsc w placówkach przedszkolnych działających w gminie oraz utworzenie żłobka.
10. Rozwijanie sieci i oferty świetlic w gminie.
11. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

2.2.3.HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 2

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Partnerzy w realizacji działań	Wskaźniki monitoringowe	Źródła finansowania działań	Czas realizacji działań
<p>Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, instytucje kultury., jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo - wychowawcze wsparcia dziennego.</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych pracą socjalną, • liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, • liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad, • liczba osób objętych działaniami zespołu interdyscyplinarnego, • liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających, • liczba zajęć wychowawczych i edukacyjnych, • liczba dzieci objętych wsparciem pedagoga, psychologa i logopedy, • liczba dzieci objętych dożywianiem, • liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, • liczba dzieci uczęszczających do żłobka i placówek przedszkolnych, • liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających, • liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów na rzecz rodziny i dziecka. 	<p>Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).</p>	<p>Działania ciągle w latach 2016-2025.</p>

2.3. CEL STRATEGICZNY 3.: UTRZYMANIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚRODOWISKU ZAMIESZKANIA ORAZ UMOŻLIWIENIE IM UDZIAŁU W ŻYCIU SPOŁECZNYM.

2.3.1. CELE OPERACYJNE

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

2.3.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem poprzez zwiększenie liczby opiekunek w GOPS-ie.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć edukacyjnych.
5. Świadczenie usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Uczestnictwo podopiecznych w zajęciach Warsztatu Terapii Zajęciowej.
7. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

2.3.3. HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 3

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Partnerzy w realizacji działań	Wskaźniki monitoringowe	Źródła finansowania działań	Czas realizacji działań
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, instytucje kultury.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców, • liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością, • liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, • liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, • liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunów, • liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych, • liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających, • liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, • liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej, • liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, • liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, • liczba wolontariuszy. 	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).	Działania ciągłe w latach 2016-2025.

2.4. CEL STRATEGICZNY 4.: ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM RÓWNEGO DOSTĘPU DO SŁUŻBY ZDROWIA ORAZ WSPIERANIE RODZIN I OSÓB DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.

2.4.1. CELE OPERACYJNE

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

2.4.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Doposażenie placówek medycznych w dodatkowy sprzęt.
4. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
5. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Kontynuowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają stanowiące załącznik do strategii gminne programy:

- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

2.4.3.HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 4

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Partnerzy w realizacji działań	Wskaźniki monitoringowe	Źródła finansowania działań	Czas realizacji działań
<p>Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grupy samopomocowe, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego</p>	<p>Placówki służby zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, • liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi, • liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych, • liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną, • liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie, • liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej, • liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego, • liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. 	<p>Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).</p>	<p>Działania ciągle w latach 2016-2025.</p>

2.5. CEL STRATEGICZNY 5.: PODNIESIENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.

2.5.1. CELE OPERACYJNE

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

2.5.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, Policją, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

2.5.3.HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 5

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Partnerzy w realizacji działań	Wskaźniki monitoringowe	Źródła finansowania działań	Czas realizacji działań
<p>Wójt, Rada Gminy Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.</p>	<p>Placówki ponadgimnazjalne w powiecie, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, • liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych, • liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych, • liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości, • liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających, • liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze, • liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół, • stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. 	<p>Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).</p>	<p>Działania ciągle w latach 2016-2025.</p>

2.6. CEL STRATEGICZNY 6.: ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO.

2.6.1. CELE OPERACYJNE.

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

2.6.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Utrzymanie liczby pracowników socjalnych na poziomie zgodnym z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Inicjowanie powstawania w gminie nowych organizacji, funkcjonujących w obszarze polityki społecznej lub zachęcanie do podejmowania w gminie działalności przez organizacje tego typu o ponadlokalnym obszarze działania.
6. Inicjowanie powstawania w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
7. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
8. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
9. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

2.6.3.HARMONOGRAM WDRAŻANIA CELU STRATEGICZNEGO 6

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Partnerzy w realizacji działań	Wskaźniki monitoringowe	Źródła finansowania działań	Czas realizacji działań
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba pracowników socjalnych, • liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej, • liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej, • liczba inicjatyw społecznych, • liczba działających w gminie organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, • liczba powstałych podmiotów ekonomii społecznej, • liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych, • liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych, • liczba wolontariuszy 	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).	Działania ciągłe w latach 2016-2025.

3. PROGNOZA ZMIAN

W rezultacie podjętych działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025 przewiduje się:

- wzrost profesjonalizacji kadry systemu pomocy społecznej,
- zwiększenie jakości świadczonych usług,
- wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych,
- zwiększenie aktywności mieszkańców, wzrost liczby inicjatyw społecznych,
- wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy,
- zróżnicowanie form i zwiększenie efektywności współpracy z sektorem pozarządowym,
- zmniejszenie zasięgu występujących na jego terenie problemów społecznych, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w przedmiotowym dokumencie.

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Ornontowic w zakresie interdyscyplinarności systemu pomocy społecznej.

4. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- monitoringu i ewaluacji,
- budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań

4.1 MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- Zespół ds. opracowania monitoringu i ewaluacji,
- Roczna ocena wdrażania strategii.

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornontowicach. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoringu Strategii dokonywać będzie Zespół ds. opracowania monitoringu i ewaluacji powołany zarządzeniem Wójta Gminy Ornontowice. Zespół ds. opracowania monitoringu i ewaluacji winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych, programu rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

Zebranie danych dotyczących zrealizowanych działań pozwoli na ocenę realizacji założonych celów strategicznych oraz ich ewentualną modyfikację. Pierwsza ocena zrealizowanych zadań w formie raportu ewaluacyjnego nastąpi po zakończeniu roku 2016.

4.2 CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- własnych zasobów samorządu ,
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

Ponadto powinna je cechować:

1. **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

2. **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

3. **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

IV. UWAGI

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.